

Šauksmas Aidų dvidešimtmečio proga

Kas mėnesį per 20 metų

Gruodžio pabaigoje sueina 20 metų, kai "Aidai" leidžiami Amerikoje. Tokio ilgo amžiaus žurnalui niekas nepranašavo. Kai perėmė jį leisti, kalbėta apie penkerius metus. Pagrindinė pesimizmo priežastis atrodė finansai. Amerikoje, kur taip brangiai apmokamas darbas, net vietos kultūrinei spaudai sunku gyvuoti. Ką bekalbėti apie tautinių mažumų leidinius.

Jaučiamės laimingi, kad anos rūškanos pranašystės neišpildė. "Aidai" be pertrūkio Amerikoje išėina kas mėnesį jau per 20 metų. Kaip jau daug sykių esame kartoję — tai sutartinio darbo bei aukos vaisius. Redaktoriai, bendradarbiai, prenumeratoriai ir leidėjai ant savo pečių išvilkę kultūros žurnalą per siaubias nutautėjimo bangas. Jos mūsų neužliejo, nepaskandino ir nesutriuškino. Našta buvo maloni, nors palinko pečiai.

Manau, jog nėra prasišvietusio lietuvio, kuris nelinkėtų, kad "Aidai" gyvuotų ir toliau. Juk toks žurnalas, kuriame kas mėnesį savo kalba gvildomi mokslo, meno, literatūros ir visuomeninės būties klausimai, saugoja tremtį nuo stagnacijos. "Aidai", periodiškai pasiekdami skaitytoją, jį budina iš kasdienės rutinos, įkvėpia ir maitina. Tai vyksta jau per 20 metų. Kai lietuviška knyga taip retai beperkama, kultūros žurnalui lemta pavaduoti ir knyga. Jeigu ne "Aidai", nemaža juose skelbtų straipsnių ir net literatūrinių kūrinių būtų likę neparašyta. Kultūros žurnalas buvo dvasinis maistas skaitytojui ir aktyvus mokslininkui bei kūrėjui.

Tebestovime sunkumuose

Po 20 metų mes tebestovime ne tik tuose pačiuose sunkumuose, kaip pradžioje, bet ir žymiai didesniuose. Imkime retėjančius tremtinių kartos bendradarbius. Palyginkime, kiek jų išmirė arba suseno ir kiek jų tepriaugo. O žurnalo puslapius reikia pripildyti gera medžiaga. Kokia tai kankynė redaktoriams? Imkime finansinę pusę. Per tuos 20 metų spausdinimo medžiaga ir atlyginimas už darbą nuolat kilo, ir to kilimo galo dar nematyti. Prie "Aidų" dirba būrelis žmonių. Leidėjai per tą ilgą dviejų de-

šimtmečių kelią drebėte drebėjo, kai spaudė reikalas pakelti prenumeratos mokestį. Su didžiausia baime ir ilgais pasiaiškinimais jis kadaise buvo pakeltas tik vienu doleriu, lyg rodos, inžinierius, gydytojas, verslininkas, dvasininkas ir net fizinis darbininkas neišgalėtų to dolerio sutelkti. Gyvenome ir tebegyvename baime, nes tremties tikrovė yra paradoksiškai gąsdinanti. Turime jau pakankamai patirties, kaip nerangiai skaitytojai atsilygina metinę prenumeratą arba lieka visiškai neatsilyginę už kelerius metus. Mintis: jeigu pakėles prenumeratos mokestį, neteksi kelių šimtų skaitytojų ir turėsi žurnalą net numarinti — yra stačiai siaubi. Kas tada? Žurnalui platintojų šiandien nėra su žiburium beberasi. Kai miršta lietuvių kultūrinės institucijos, visi graudžiai apgalvestauja žodžiais, bet klaiki tuštuma lieka. Paskutinis tragiškas pavyzdys gali būti šv. Antano gimnazija. Tiesa čia paprasta: nėra mokinių — negali gyvuoti gimnazija, nėra skaitytojų — negali gyvuoti žurnalas.

Savigarbos ir gyvybės reikalas

Bet atsimeklime, kad panašiais atvejais nukentė visos tautinės mažumos savigarba ir dvasinė gyvybė. Užgesintą židinį taip greit jau neįpūsi, palaidotos kultūrinės institucijos taip greit neatgaivinsi. O pagaliau į mus tremty žiūri ir tauta. Kaip skaudžiai išgyvena tas mūsų atsiveriančias tuštumas tėvynėje gyvenantys broliai? Išvaizduokite Amerikos arba tremties lietuvių švie suomenę net be mėnesinio kultūros žurnalo. Ar tai nereikėtų galutinio smukimo ir paskučiausios gėdos? Tada ir tie, kurie neremia numarintų institucijų, atvirai pripažįsta, kad jos buvusios reikalingos bent tautinei dekoracijai. Bet tada jau yra per vėlu.

"Aidai" reikalingi ne vien dekoracijai, bet tiesiog dvasinei gyvybei. Šis kultūrinis žurnalas, einąs ilgiau už visus kitus lietuvių kultūros žurnalus (pridėjus jo amžių Vokietijoje) gerai atlieka savo misiją. Jeigu jis tiesioginiai ir nepasiekia visos mūsų švie suomenės, jis bent lieka patvarus kultūrinio švietimo simbolis visiems. Kiekvienas laisvojo pasaulio lietuvis gali pasididžiuoti prieš kitatautį ir sveičią iš tėvynės, kad turime mėnesinį kultūros žurnalą, aplink kurį telkiasi mokslinės bei kūrybinės pajėgos. Pasidžiaugtina ir tuo, kad tas žurnalas kokybe nėra kiek nėra menkesnis už tėvynėje išėinančius kultūrinius leidinius.

Kodėl tik dalis?

Minint dvidešimtmetį, kyla skaudus klausimas: kodėl "Aidus" prenumeruojasi ir raštais bei aukom remia tik dalis mūsų švie suomenės? Kita gi dalis pasilieka nuošaliai, tartum kultūros žurnalas būtų leidžiamas ne jiems. Nieko nėra graudesnio leidėjams, kaip peržvelgti prenumeratorių kartoteką ir joje nerasti stambių vardų iš mūsų kultūriname ir visuomeniniame gyvenime.

(Nukelta į 2 psl.)

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų Putname laikomų Vysk. Matulaičio namų — senelių prieglaudos koplyčios vidaus detalė. Koplyčia įrengta dail. Vytauto K. Jonyno. Nuotrauka Uosio Juodvalkio

Lapinskas — Stempužienė — Barauskas

Naujose spalvingose trijose plokštelėse

Nedaug mes turime tokių gausios iniciatyvos, originalaus kūrybingumo žmonių, kaip Darius Lapinskas. Jis turi savo muzikos studiją mūsų atžalynui, rengia su jais koncertus, jis spiritus movens jaunimo teatre, jis operų ir kitų svarbių kompozicijų kūrėjas, jis išradingas inscenizatorius, kaip galėjome įsitikinti iš jojo spektaklio, Mačerno mirties sukaktį minint.

Trys naujos

Dabar jis ateina su trimis naujomis plokštelėmis, kur išsileija jo turtingas muzikinis potencialas, apie kurį Jeronimas Kačinskas sako:

"Gal svarbiausi faktoriai Lapinsko muzikoje yra ritmas ir tam tikras melodijos vystymas. Tie du dalykai susipynę taip, jog daro muziką lyg mozaiką. Ilgesnės ir smulkesnės frazės, muzikinės figūros bei ritmai šen ir ten išbarstyti instrumentuose būdingi jo stiliui. Tačiau tai anaipol, kaip dažnai atsitinka tokioje mozaikinėje kūryboje, neklaido D. Lapinsko muzikos vientisumui. Nuotaika, ritmų panašumai, muzikos figūrų ir intervalų pasikar-

JUOZAS DAUGAILIS

jų akordais Stuttgarto simfonijos orkestro lydima, atliekant mistiškąsias O.V. Milašiaus "Septynias vienatves", iš jų paimant rečiatatyvą "Visi negyveliai girti nuo ilgo, nešvaraus lietaus" ir arija "Tegu Rytojus niekada nerama nės kur aš esu". Išpildoma originalia prancūzų kalba, bet klausytojai tai galės sekti ir iš paduodamo K. Bradūno atlikto vertimo teksto.

Antroji plokštelės dalis — senobinės mūsų "Ainių dainos": Seju veju, čiutela; Pralėkdamas bitinėlis; Ožia girelė; Liūlia, liūlia, sūnaitėlis mano; Rūta žalioje. Nors tai pagrindė lietuvių liaudies kūryba, bet perleista per Lapinsko prizmę, ji sužėri naujomis spalvomis, su staigmenomis, kapotais perėjimais, modernišku naujumu.

Kompozitorius ir solistė

Pirmiausia skardėjo melodinga A. Stempužienės daina, Lapinsko stiliumi ir jo sukurtų melodi-

ju akordais Stuttgarto simfonijos orkestro lydima, atliekant mistiškąsias O.V. Milašiaus "Septynias vienatves", iš jų paimant rečiatatyvą "Visi negyveliai girti nuo ilgo, nešvaraus lietaus" ir arija "Tegu Rytojus niekada nerama nės kur aš esu". Išpildoma originalia prancūzų kalba, bet klausytojai tai galės sekti ir iš paduodamo K. Bradūno atlikto vertimo teksto.

Antroji plokštelės dalis — senobinės mūsų "Ainių dainos": Seju veju, čiutela; Pralėkdamas bitinėlis; Ožia girelė; Liūlia, liūlia, sūnaitėlis mano; Rūta žalioje. Nors tai pagrindė lietuvių liaudies kūryba, bet perleista per Lapinsko prizmę, ji sužėri naujomis spalvomis, su staigmenomis, kapotais perėjimais, modernišku naujumu.

Šią, antrąją, plokštelės pusę įgrojant, solistei A. Stempužienėi palydą sudarė fleita, mušamieji, fortepijonas.

Barausko pasakas

Kita plokštelė: foną sudarant Stuttgarto simfoniniam orkestrui, seka lietuvių pasakas aktorius

LŪŽIS, KURĮ SVEIKINAME

Kai metai po metų mūs išėiviskasis visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas vis labiau imanustovėti tų pačių suvažiavimų, tų pačių balių, tų pačių spektaklių, parodų, konkursų ir koncertų įprastinius sezoninius pasikartojimus, šalia malonaus gyvybės juto, atsiranda prieširdyje ir tam tikra baimė: argi jau amžinai mes tik šitaip, o ne kitaip? Juk kūrybinę mirtį gali reikšti ne vien tik nieko nebuvimas ir visko išblėsimas, bet ir to paties kartojimasis tuo pačiu kasmetiniu laiku tose pačiose veiklos formose.

Jei tik tuo mūsų čionykštė bendruomenė ir toliau pasitenkintų, kuo mes, bent amerikiečių akyse, būtume toliau pažengę nuo Uptono Sinclairio "Džiunglės" prieš 60 metų vaizduojamų lietuvių? Interesai ir visokeriopas bruzdėjimas savo pagrindinėse kryptyse būtų beveik tie patys. O tu, sakyčiau, jau istorinių panašumų mes dar lig šiol neatsikratome ir gana. Dar vis net organizuotai mūsų visuomenel atrodo kur kas daugiau laimima, atsigabenant keliom minutėm savo tarpan kurį nors trumpaamžį kongresmaną, negu išleidžiant lietuvių literatūros antologiją ar Čurilonio monografiją anglų kalba. Ne vienam sutiktas lietuvis polieininkas Chicagos skersgatvyje labiau pakursto tautinę didybę, negu lietuvis profesorius Chicagos universitete.

Tokią, vis dar pasitaikančią realybę stebint, labai atvira širdimi reikia džiaugtis jau ne trafaretinio ir ne dešimtmečiais nukartoto fakto, bet pirmakartinio mokslo ir kūrybos simpoziumo išvakarėse. Kaip žinome, kitą savaitgalį Chicago suskris iš visos plačiosios

Amerikos lietuviai mokslininkai profesionalai, universitetų profesoriai, technikos ir humanitarinių sričių specialistai platiems ir įvairių temų pokalbiams.

Kas ypač džiugina, skaitant iš anksto paskaitininkų ir simpozininkų pavardes, jog šitaime lietuvių mokslininkų ir intelektualų susibūrimė mirgėte mirga pačios jauniausios, jau čia išsimokslinusios kartos veldai. O jų pionieriškas atėjimas, neišsiginant lietuviškojo savo vardo, savon bendruomenėn ir visos Amerikos intelektualinim klodan lietuviškos išlaikymo prasme reiškia čia lig šiol dar nebuvusį ir palaimingą lūžį. Reikia tikėtis, kad šio pionieriško jaunųjų būrio pėdomis paseks apšėiai ir daugiau jų bendraamžių ir spiečiai dar jaunesnių, kurie liejasi ir liesis į šio krašto kultūrinio gyvenimo vadovaujančius sluoksnius, neprarasdami ir savo lietuviškosios sąmonės. O tai juk turės ne tik šio krašto lietuvių, bet ir visai lietuvių tautai, gal būt, šiandien dar net neįsivaizduojamos likiminės reikšmės.

Tegu tad Mokslo ir kūrybos simpoziumas žymi visos mūsų veiklos, visų mūsų pastangų pasukimą labiau mokslinė, intelektualine, kūrybine kryptimi. Tegu lietuvis čia būna žinomas ir gerbiamas ne tik skersgatvio užėjoje, bet ir universitetų auditorijose ir pasaulinių mokslo suvažiavimų forumuose. Tegu jis šioje aplinkoje kaupia savo patirtį, žinojimą ir prestižą būsimai laisvajai Lietuvai, bet drauge tegu nenumoja ranka ir į tokius faktus, kuriuos liudija čia pat spausdinamas "Aidų" žurnalo, liūdnai skambantis, šauksmas.

k. brd.

Šiame numery

- Lūžis, kurį sveikiname.
- Šauksmas "Aidų" dvidešimtmečio proga.
- Lapinsko, Stempužienės, Barausko plokštelės.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. B. Mačiūka, L. Dambriūnas ir V. Trumpa.
- Iš latvių poezijos.
- Bernontiada Lietuvoje.
- Ir mokslininkams reikia linksnumo.
- Džukija — Lietuvos Provansas.
- Priesaga —inis ir kilmininkas.
- Chudchillis Goodman teatro scenoje
- Lietuvių kalba Chicagos universitete
- Nauja Lietuvių rašytojų draugijos valdyba.
- Moierų gyvenimas.

Leonas Barauskas. Pirmoj pusėj — J. Kaupo "Arlekinio meilė", J. Meko "Vasaros naktys", dainuojant dar ir A. Stempužienėi. Antroji šios plokštelės pusė, taipgi su muzikine Lapinsko palyda, prasideda Žemaitiška pasaka. Ją puikiai akt. Barauskas sudramatizavęs, gi Lapinskiui ryškiausias vietas sustiprinant timpinų garsiniais efektais, dalykas išėina intriguojantis. Bus įdomu ne tik pasiklausyti, bet ir mokyloje žemaičių tarpe pademonstruoti.

Toliau seka Butkų Juzės "Žemaičių stūprybė" ir pagaliau liaudies pasaka "Močekas".

Ypač daug humoro ir liaudies sąmojaus tuose dviejuose žemaitiškuose pasakojimuose. Bet intriguojanti ir "Močekas", kur šalia akt. Barausko, naujo spalvingumo įneša A. Stempužienės, D. Kučėnienės, Br. Maciukevičiaus melodeklamacijos ir dainos.

Abiems aukščiau minėtoms plokštelėms muzika sukurtą D. Lapinsko; jis dirigavo ir kompozicijas išpildančiam Stuttgarto simfoniniam orkestrui.

Stempužienės arijos

Dar viena šioje serijoje plokštelė — solistės Ald. Stempužienės arijos iš Carmen (Bizet), Giocondos (Ponchielli), Trubadūrų (Verdi), Don Carlo (Verdi), Samsono ir Dalilos (Saint

Saens), Orfeo (Glueck), Sevilijos kirpėjo (Rossini).

Klasikinės muzikos mėgėjams ši plokštelė bus tikras pasimarginimas, kur aukštos kultūros mezzo-soprano balsas muzikinge daroje lenktyniau su Stuttgarto simfonijos orkestro, susidedančio iš 60 muzikantų, garsais, gambiai vedamais dirigento D. Lapinsko.

Vokiška precizija, amerikoniškos technikos pranašumas

Visos šios plokštelės įrašytos Vokietijoje, su vokišku preciziškumu, o pagamintos Amerikos RCA, panaudojant visą Naujojo Pasaulio technikos pranašumą.

RCA pažadėjo plokšteles paleist į rinką Padėkos dieną, taigi jos jau bus gaunamos kalėdinėms dovanoms...

Pažymėtina, kad ir plokštelių apipavidalinimas susilaukęs meniško dėmesio. "Septynios vienatvės" ir "Ainių dainos" turi viršelį, papuoštą besiveržiančia banga juodame fone. L. Barausko pasakas — ryškios Igno liuduško stiliaus kūriniu, o Stempužienės arijos švyti pačios solistės keturių spalvų didelio ryškumo atvaizdu.

Plokštelės eis ne vien albumu, o atskirai. Išėista kiekvienos po (Nukelta į 2 psl.)

Prof. dr. Benediktas Mačiuika

JURGIS JANUŠAITIS

Mokslo ir kūrybos simpoziume lapkričio mėn. 27 d. 2 val. 30 min. Jaunimo centre, Chicagoje, viešame posėdyje bus nagrinėjama gana įdomi tema: "Mokslo išsivystymas Lietuvoje sovietiniame periode". Šios temos nagrinėjimui vadovaus prof. dr. Tomas Remeikis, kuris teigia, kad šio "Simpoziumo tikslas yra pažvelgti į pokario mokslo progresą ir regresą sovietinės santvarkos rėmuose. Mokslo išsivystymas pokaryje buvo sąlygojamas bent šių pagrindinių veiksnių: 1. karo pasekmių, 2. politinės-ideologinės sistemos ir 3. Lietuvos politinio statuso. Simpoziume, sako dr. T. Remeikis, bus bandoma nustatyti ką tokių sąlygų akivaizdoje Lietuvos mokslininkai yra padarę ir jų darbus objektyviai įvertinti. Tikimasi, kad simpoziume pateikta medžiaga nusakys ne vien mokslo stovį Lietuvoje, bet ir bent netiesiogiai įvertins mokslinės politikos pasekmes tautinei kultūrai ir šamonei."

Šios temos nagrinėjime bendrą žvilgsnį į mokslą okupuotoje Lietuvoje mes prof. dr. Benediktas Vytenis Mačiuika.

Jis yra gimęs 1927 m. rugsėjo mėn. 16 d. Kaune. Gimnaziją baigė tremtyje, didžiojoje Hanau lietuvių tremtinių stovykloje ir nuo 1946-1948 m. Heidelberge, Vokietijoje, studijavo filosofiją — psichologiją. Atvykęs Ameriką, Chicagės universitete iš International Relations 1954 metais gausi Master of Arts ir 1963 metais tame pat universitete, apgynęs tezė "Baltic States Under Soviet Russia: A Case Study in Sovietization", gausi doktoratą — Ph. D. Prof. dr. B.V. Mačiuika studijų metu, kaip gabus moksle, naudojosi universiteto ir kitų organizacijų stipendijomis. Šiuo metu jis profesoriauja University of Connecticut (Storrs) De-

partment of History ir dėsto Europos moderniaja, Rusijos bei Sovietų istorijas.

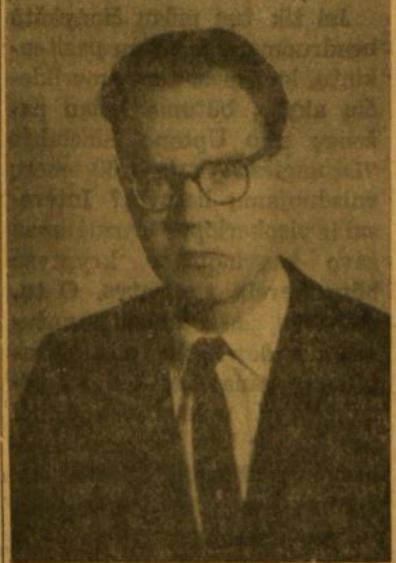
Yra parašęs okupuotos Lietuvos klausimais visą straipsnių Varpe, Metmenyse, Lituans, ACTA Baltica, Lietuvių Enciklopedijoje. Rašė lietuvių, anglų bei vokiečių kalbomis.

"Lithuania in the last 30 Years" redaktorius ir bendradarbis, "Latvia, an Area Study" bendradarbis.

Lietuvių studentų sąjungos, Santaros-Sviesos suvažiavimuose, Jaunimo kongrese, WTC-TV (Hartforde), League of Women Voters (Conn.) skaitęs visą eilę paskaitų Sovietų istorijos bei okupuotos Lietuvos temomis. Artimiausieji jo darbų projektai: "Consultant to Choice: Books for College Libraries" ir "Abstractor for Historical Abstracts".

Prof. dr. B.V. Mačiuika ir lietuviškoje veikloje yra gražiai užsirekomendavęs. Tad ir bus įdomu šiam simpoziume išgirsti jo žodį apie mokslą bendrai okupuotoje Lietuvoje.

Prof. dr. B.V. Mačiuika

Prof. dr. Benediktas V. Mačiuika

Kalbininkas L. Dambriūnas

Mūsų žymus kalbininkas Leonardas Dambriūnas Mokslo ir kūrybos simpoziume, nagrinėjant temą "Mokslo išsivystymas Lietuvoje sovietiniame periode" kalbės kalbotyros klausimais.

Šis vyras yra vyresniosios mokslo žmonių kartos atstovas, gimęs 1906 m. Pagriūose, Ukmergės apskr. Gimnaziją baigė 1927 m. Ukmergėje. Vyt. Didžiojo universitete Kaune studijavo lietuvių kalbą ir lingvistiką ir 1932 metais gavo šio universiteto diplomą.

Nepriklausomoje Lietuvoje L. Dambriūnas nuo 1935-1941 metų mokytojavo gimnazijoje, Kaune, o po to iki 1944 met. buvo vyr. asistentu Kauno universiteto Filosofijos fakultete.

Nelemta tremtis šiam mokslui vyrui neleido dirbti savoje profesijoje ir dabar jam tenka vertėjų pareigos.

Kalbininkas L. Dambriūnas visą savo gyvenimą siejo su lietuvių kalbos grynumu ir tais klausimais plačiai rašė "Gimtoje Kalboje". Be to, visą eilę straipsnių yra parašęs Lietuvių Enciklopedijoje, Laiškai Lietuviams, Aiduose, Akiračiuose, Tėviškės Žiburiose, Lingua Posnaniensis, Acta Baltica — Slavica, General Linguistics. Yra parašęs knygas "Lietuvių kalbos veiksmoždžių aspektai", "Lietuvių kalbos sintaksė", "Introduction to Modern Lithuanian" (drauge su A. Klimu ir W. Schmalstiegū). Dalyvavo Baltų kalbotyros konferencijoj University Park, Pa., 1968 m.

Yra laimėjęs moksline "Aidų" premija už veikalą "Lietuvių kalbos veiksmoždžių aspektai".

Šia proga L. Dambriūnas išreiškė pagėdavimus, kad suvažiavę intelektualai sukurtų organizaciją, apimančią, jei ne visus, tai bent daugumą lietuvių mokslininkų bei menininkų; kad toji organizacija taptų dabar ar netolimoje ateityje mūsų kultūrinio gyvenimo reprezentantė bei vadovė, kad vidurinėsios kartos akademiškai nesušalintų ir nuo vi-

Kalbininkas Leonardas Dambriūnas

suomeninės veiklos ir nepaliktu jos tik mažo išsilavinimo mėgėjams.

L. Dambriūnui sutinkame uoliai besidarbuojantį Lituanistikos Institute, JAV LB Kultūros Taryboje, Ateitininkų Federacijoje, L. F. bičiulių sambūryje. Suorganizavo LB apyl. Washingtono.

Istorikas Vincas Trumpa

Mokslo ir kūrybos simpoziume nagrinėjant "Mokslo išsivystimą Lietuvoje sovietiniame periode" temą, diplomuotas istorikas Vincas Trumpa aptars Istorijos klausimą okupuotoje Lietuvoje.

Istorikas Vincas Trumpa yra gimęs 1913 metais, gruodžio mėn. 2 d. Paliepių kaime, Ariogalos vals. Kėdainių apskr. Gimnaziją baigė 1933 metais Kėdainiuose ir 1937 metais Kaune, Vyt. Didž.

Kompozitorius Darius Lapinskas ir solistė Aldona Stempužienė Stuttgarto (Vokietijoje) simfoninio orkestro studijoje praėjusią vasarą, ten įgrojant dabar išleistas tris plokšteles.

Šauksmas Aidų dvidešimtmečio proga

(Atkelta iš 1 psl.)

nime žinomų asmenų tarpo. Ka jau bekalbėti apie studentiją arba baigusius mokslą jaunosios kartos inteligentus, kurių žymi dalis vis dėlto yra lankiusi šeštadienines lietuvių mokyklas ir net aukštuosius lituanistikos kursus. Čia negalima pasiteisinti nei laiko trūkumu, nei penumeratos kaina, nei žurnalo turiniu. Paskatinių leidėjams iš tikrųjų nedaug. Paskutinio kultūros kongreso metu Chicagoje gautos tik 3 naujos "Aidų" penumeratos, nors visiems kongreso dalyviams buvo įteikti raštiški kvietimai užsiprenumeruoti kultūros žurnalą. Kultūros kongresas gi atrodė patogiusia proga kvietimui žygiui.

Atsibus, sviesuomene

Leidėjai, rūpindamiesi išsaugoti "Aidus" ir dvidešimtmečio proga užkelti juos ant patvaresnio finansinio pagrindo, penumeratos metinį mokesį nustatė 10 dolerių. Kitos išeities mums nebėliko. Dabar paskiras žurnalo numeris kainuos 1 dol. Tai nedaug, palyginus su pakilusiom spausdinimo kainom bei atlyginimu už darbą. Prenumeratos pakėlimas sustiprins "Aidų" ateitį. Pagaliau tikimės, kad šio jubiliejaus proga gal atsibus ir ta mūsų sviesuomenės dalis, kuri iki šiol stovėjo atokiai nuo žurnalo. Po dvidešimt metų mes dar sykį kviečiame juos į "Aidų" penumerat-

universitete, Humanitarinių mokslų fakultete baigia visuotinės istorijos mokslus. Studijas gilino Paryžiaus, Californijos ir Katalikų universitete Washingtono. Ar chyvinę medžiagą Lietuvos istorijai rinko Paryžiaus, Chantilly, Krokuvos, Vienos, Poznanės ir kituose archyvuose. 1939 m. buvo Lituanistikos instituto istorijos skyriaus sekretorius, 1940 m. "Lietuvos Aido" korespondentas Belgijoje. Vincas Trumpa spaudoje reikštis pradėjo dar būdamas gimnazistu ir vėliau išaugo į stiprią spaudos žmonių pajėgą. Neprikl. Lietuvoje bendradarbiavo mūsų periodinėje spaudoje ir žurnaluose ir eilę mokslinių straipsnių yra paskelbęs Lietuvos Praeityje, Židinyje, Eranus ir kit. spaudoje. Lietuvoje yra mokytojavęs gimnazijose ir tremtyje buvo vienas iš Muencheno gimnazijos organizatorių ir vicedirektorių. V. Trumpa uoliai reikšėsi ir visuomeninėje veikloje ir PLB Kultūros Taryboje. Išveičioje jį matomė bendradarbiaujantį "Mintyje", redaguojantį

torių šeimą. Kviečiame tuojau, kol dar nevēlu.

Lietuvi sviesuoli — kunige, rašto bei meno puoselėtoju, profesoriau, mokytoju, gydytojau, inžinieriu, advokate, jaunimo vade ir pats jaunime, kuris čia baigė mokslus — atsimink, jog esi atsakingas už kultūros žurnalo "Aidų" gyvastį. Nenu-marink jo savo šaltumu ir gal net šykštumu. Šis kultūros žur-

nalas per dvidešimt metų Amerikoje ėjo be jokių sutrikimų ir pašalinės pagalbos. "Aidai" gali eiti ir toliau, jei tu norėsi. Jei nenorėsi, kultūros žurnalas turės mirti, kaip jau mirė Šv. Antano gimnazija, palydėta tik apgalstavimais.

Bet "Aidai" turi gyventi ir po dvidešimt metų odisėjos tremty. Nėra jokios priežasties juos nužudyti. Pagaliau neleiskime iš savęs juoktis komunistams Lietuvoje. Lietuvi, vardan tautinės savigarbos, mes maldaujame tave šiandien pat ateiti mums talkon bent penumerata. Aidų adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė penumerata — 10 dol.

"Aidų" leidėjų vardu Tėv. Leonardas Andriekus, OFM

Kultūrinė kronika

• **Lietuvių kalba senajame Freiburgo universitete.** Gražiajame Vokietijos Schwarzwalde jau daugiau kaip 500 metų gyvuoja garsus Freiburgo universitetas, įsteigtas 1454 metais. Nuo praėjusio semestro pradžios šiame Vokietijos mokslo centre jau dėstoma lietuvių kalba. Dėsto jaunas indoeuropeistas, prof. dr. Alfred Bammesberger, kuris dar neseniai lituanistiką pats studijavo Miuncheno universitete pas dr. Liucija Baldauf-Jurgutę. Praėjusį semestrą kurse buvo 5 studentai. Vartoja JAV išleista "Introduction to Modern Lithuania". Universitetas taip pat įsigijo šiam vadovėliui pagamintas juosteles ir raktus.

Kiek mums žinoma, ligi šiol lietuvių kalba yra dėstoma šiuose V. Vokietijos universitetuose: Bonnos, Miuncheno, Heidelbergo, Regensburgo, Ruhro (naujas universitetas, įkurtas Bochumo mieste), Freiburgo ir Saarlando (Saarbrükeno mieste). Rytų Vokietijoje lietuvių kalba yra dėstoma Leipzigo ir Rytų Berlyno (Humboldtų) universitete.

• **Dvi lietuviškas pasakas, paimitas iš Manyland Folks išleistos "Lithuanian Book Tales" knygos, įsidėjo leidinys "The Man in the Moon", Sky Tales from Many Lands, by Alta Jablow and Carl Withers, Published by Holt, Rinehart and Winston. Leidinio kaina 4,50 dol.**

• **DR. ANNA BALIUNAS** AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Rez. telef. Walbrook 5-5076

• **DR. K. G. BALUKAS** AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepiama, skambinti 374-8012

• **DR. C. K. BOBELIS** Inkstų ir Šlapimo Takų Chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 No. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois

• **DR. VL. BLAZYS** PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-čios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. Walbrook 5-3048

• **DR. PETER T. BRAZIS** GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2434 West 71st Street Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-8, treč. ir šešt. tik susitarus.

• **DR. ANNA BALIUNAS** AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Rez. telef. Walbrook 5-5076

• **DR. K. G. BALUKAS** AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepiama, skambinti 374-8012

• **DR. C. K. BOBELIS** Inkstų ir Šlapimo Takų Chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 No. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois

• **DR. VL. BLAZYS** PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS 2801 West 63rd Street Kampas 63-čios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį Ofiso telef. 476-4042 Rezid. tel. Walbrook 5-3048

• **DR. PETER T. BRAZIS** GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 2434 West 71st Street Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-8, treč. ir šešt. tik susitarus.

• **DR. ANNA BALIUNAS** AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS 2858 West 63rd Street Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229 Rez. telef. Walbrook 5-5076

• **DR. K. G. BALUKAS** AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA 6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepiama, skambinti 374-8012

• **DR. C. K. BOBELIS** Inkstų ir Šlapimo Takų Chirurgija Tel. 695-0533 — Elgin 425 No. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois

Lapinskas — Stempužienė — Barauskas

(Atkelta iš 1 psl.)

1.000 egzempliorių. Irašymas buvo atliktas su labai dideliu dėmesiu, taisant ir kartojant iki tobulumo. Lapinskas su teatro ir muziko talentingumu griežtai prižiūrėjo, kad pvz. pasakotojo žodis preciziškai derintųsi su garsiniu efektu.

Kiekvienos plokštelės kaina — 6.00 dol.

Visų šių trijų plokštelių sukūrimo istoriją dirbo D. Lapinsko ranka. Jei pirmoji plokštelė ryški

savo kūrybos avangardiškumo egzotika, tai antroji daug nuosai-kesnė, bet intriguojanti savo liaudišku humoru ir kitais elementais, gi trečioji žavės klausytoją savo klasiškumu. Visos jos parodys plačią Lapinsko, o taip pat ir Stempužienės bei Barausko talentų skalę.

Gi lapkr. 17 d. vakaronė, demonstruojant plokšteles muzikams ir laikraštiniams, atskleidė ir patrauklų p. D. Bylaitienės vaishingumo talentą.

Ofiso tel. HE 4-5758
DR. M. BUDRYS ALERGIJA 2751 West 51st Street Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabinetai perėmė
DR. EDMUND E. CIARA OPTOMETRISTAS 2709 West 51st Street Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS GYDYTOJA IR CHIRURGE SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS CRAWFORD MEDICAL BUILDING 6449 So. Pulaski Road Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS Akuserija ir moterų ligos Ginekologinė Chirurgija 6182 S. Kedzie Ave., WA 5-2670 Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiama, skambinti: MI 3-0001

Ofiso tel. PR 8-2220 Namų rezid. — JROspect 8-0081
DR. JANINA JAKŠKEVIČIUS JOKSŲ VAIKŲ LIGOS 2656 West 63rd Street Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Bendra praktika 2815 West 71st Street Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3844 West 63rd Street Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1407 So. 49th Court, Cicero Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

Tel. — REliance 6-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK GYDYTOJAS IR CHIRURGAS (Lietuvis gydytojas) Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. ir nuo 6-3 val. vak. Šeštadi. 12-2 val. p. p. Trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 4938 W. 15th Street, Cicero Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS GYDYTOJA IR CHIRURGE KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE MEDICAL BUILDING 7156 South Western Avenue Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-3 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telef. RE 7-1168 Rez. tel. 239-2919
DR. MARIJA LINAS AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS 2817 West 71st Street Tel. HEEmlock 6-3545 (Ofiso ir rezidencijos) Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS CHIRURGAS 2858 West 63rd Street Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val., antr., penkt. 1-4 val. Valandos pagal susitarimą

Platinkite "Draugą".

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Specialybė vidaus ligos 2454 West 71st Street (71-os ir Campbell Ave. kampas) Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

DR. FRANK PLECKAS OPTOMETRISTAS Kalba lietuviškai 2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149 Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses". Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS SPEC. VIDAUS LIGOS Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697 5159 South Damen Avenue Valandos tik pagal susitarimą Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS RENTGENOLOGAS 9760 South Kedzie Avenue Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS 2745 West 69th Street Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos Priima ligonius tiksliai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija Ofisas 2454 W. 71st Street Val.: antradi. nuo 2-5 popiet, ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro. Ofiso tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA PRITAIKO AKINIUS 15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill. Kabineto tel. 687-2020 Namų tel. 839-1071 Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Adresas: 4255 W. 63rd Street Ofiso tel. REliance 5-4410 Rez. GROvelth 6-0617 Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS Bendra praktika ir chirurgija Ofisas 2750 W. 71st Street TELEFONAS 8 925-3096 Valandos: 2-3 v. v., penktadi. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vakaro. Sekmadi. ir trečiadi. uždaryta Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St. Tel. PROspect 8-1223 Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS CHIRURGAS 2454 West 71st Street Priiminėja ligonius tik susitarus Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKIČIUS (VASKAS) GYDYTOJA IR CHIRURGE 6648 South Albany Avenue Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 3107 West 71st Street Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 707-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 6449 South Pulaski Road Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

BERMONTIADA LIETUVOJE

Istorinė apžvalga 50 metų laimėjimo sukakčiai paminėti

KAZYS ALIŠAUSKAS

Atsikūrusios laisvosios Lietuvos kariuomenei nuo 1919 m. pradžios iki rugsėjo mėn. pabaigos įtemptai kariaujant su rusais bolševikais, šiaurės Lietuvoje ir Latvijos Kurše susitelkė kitas Lietuvos ir aplamai Baltijos valstybių priešas — bermontininkai. Tai buvo rusų monarchistai — caristinės Rusijos šalininkai ir vokiečių kariai savanoriai. Jie visi veikė bendrai, nepripažino Baltijos valstybių, jų teritorijas laikė neatskiriama Rusijos dalimi.

Rusų armijos vadu buvo caristinės rusų kariuomenės pulkininkas P. Bermondas-Avalov, kurį rėmė vokiečiai. Lietuviai juos praminė „bermontininkais“. Tasai vardas pasiliko ir prigio.

Tuo pat laiku Estijoje veikė rusų „Šiaurės Vakarų“ generolo N. Judeničio armija, remiama santarvininkų. Gen. N. Judeničas karia-

vo 40,000 vokiečių ir apie 12,000 rusų, bendrai — apie 52,000 karių. Rusų buvo mažuma, tačiau politiniais sumetimais armijos vadu 1919 m. rudenį oficialiai tapo P. Bermondas. Armija sudarė rimtą jėgą, techniškai buvo gerai aprūpinta.

Pulkininkas Povilas Bermondas-Avalovas buvo tipingas caristinės Rusijos kavalerijos karininkas, aristokratas, išdidus garbetroška, surusėjęs vokiečių, Avalov buvo jo motinos pavardė, o iki šios avantiūros Baltijos kraštuose buvo aplamai mažai žinomas. 1918 m. vokiečių paskirtas, trumpą laiką buvo Rovno miesto komendantu Ukrainoje. Pasireiškė neapykanta ten anuo laiku buvusiam lietuvių batalionui. Iš Ukrainos išvyko į Vokietiją, iš kur atvyko į Mintaują. Nepasireiškė nei kariniais, nei politi-

bermontininkų atsiradimas gi Pabaltėje, skaudžiausiai palietė Lietuvą ir Latviją, mažiau Estiją. Bermondto susirišimas su vokiečių VI korpo vadu gen. R. Goltzu, nepatiko santarvininkams (Anglijai, Prancūzijai ir kitiems). Apie Bermondto veiklą santarvininkai buvo informuoti Lietuvos ir Latvijos vyriausybių, bet ir patys surinkdavo patikimų žinių per savo karines misijas.

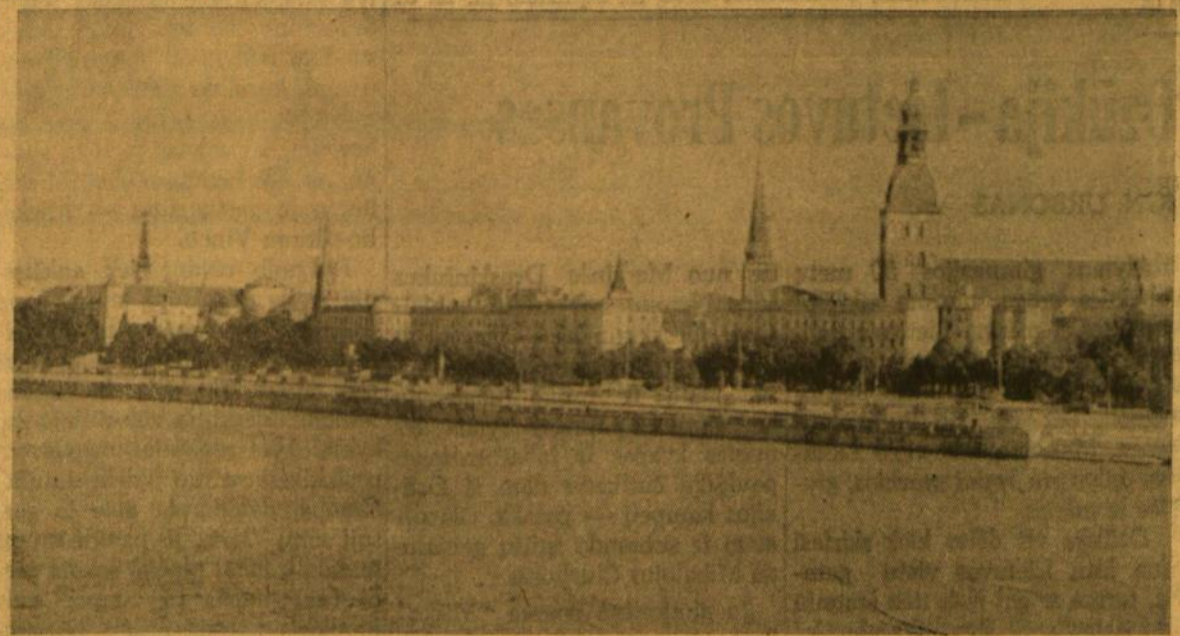
1919 m. liepos mėn. santarvininkai pareikalavo, kad vokiečių VI-tas rezervų korpus išsikraustytu į Vokietiją, o P. Bermondto ir Virgoličio daliniams išakę vykti į Narvos frontą Estijoje ir ten prisijungti prie gen. Judeničio armijos. Vokiečių pasitraukimui gi buvo nustatytas terminas iki rugpiučio 20 d., bet vėliau pratęstas iki rugpiučio 31 dienos.

gen. R. Goltzas su P. Bermondto pasirašė sutartį, pagal kurią vokiečių kariuomenės dalys, atsiskiusios išvykti į Vokietiją, perduodamos P. Bermondto valdžion. Šia sutartimi gen. R. Goltzas tikėjosi apsaugoti nuo tolimesnių represijų iš santarvininkų pusės. Pabaltijos valstybių pasipriešinimą jis tikėjosi jėga palažiti ir priversti paklusti savo valiai. Savo štabą Goltzas perkėlė iš Mintaujos į Lietuvą — Satkūnų dvarą (5 kilometrų į šiaurę nuo Joniškio link Mintaujos). P. Bermondas liko Mintaujoje. Vokiečiai — kariai apie daromus pakeitimus buvo painformuoti, nesutinkantieji, galėjo išvykti, tačiau tokių atsirado nedaug.

Spalio mėn. 3 d. gen. R. Goltzas iš Vokietijos vyriausybės gavo griežtą įsakymą paskubinti korpo evakuaciją. Vietoje gen. R. Goltzo paskirtas generolas Walter Eberhardt, kuris 1919 m. pavasarį Kaune buvo vokiečių savanorių brigados vadu, taigi lietuviams gerai žinomas. Tačiau ir vėl vokiečiai ir rusai niekur nejudėjo, liko stovėti vietoje.

P. Bermondas, negavęs pasakos, išleido nuosavus pinigus, kurie buvo spausdinami Berlyne. Pinigai buvo beverčiai. Jais buvo atlyginama už paimtas gėrybes ir vietos gyventojams jie buvo brukami prievarta. Bermontininkai vykdė visur rekvizicijas — plėšikavo. Plėšikavimui talkino ir vietos gyventojai — rusai kolonistai — arkliaiviai. Gyventojai eidavo skūstis į vietos lietuvių komendantūras, bei savivaldybių įstaigas. Komendantūros ir vietinės savivaldybės teikdavo gyventojams pagalbą. Vykto kova, dažnai naudojant net ginklus. Tuomet bermontininkai pasisten- gė likviduoti lietuvių karo komendantūras. Spalio mėn. buvo

(Nukelta j 4 pusl.)

Latvijos sostinės Rygos bendrasis vaizdas

IŠ LATVIŲ POEZIJOS

Latvijos neprildausomybės penkiasdešimt pirmąsias metines lapkričio mėn. 18 dieną minint

ASPAZIJA

TAS ŽODIS

Tas žodis, jis pats iš savęs skamba!
Nei kanklių žvintis skambėjimas,
Nei lakštingalų nuostabus čiulbėjimas,
Nei vienas garšas neskamba taip —
Kaip tautos laisvė!

Tas žodis pats iš savęs dainuoja!
Tebūna sodas, tebūna pieva,
Nė vienos tokios gėlės nėra,
Kuri žydėtų šitaip nuostabiai,
Kaip tautinė gyvybė!

Tas žodis pats savy degal!
Nei anglis pelenuos taip nežėri,
Nei liepsnos savo liežuviais taip nespindi,
Kaip tautos praieitis.

Tas žodis, jis pats iš savęs spindi,
Pralenkdamas saulės žėrėjimą
Ir mėnulio mėlyną paslaptį —
Kaip visų žvaigždžių varžovas,
Spindi tautos ateitis!

TONIJA KRUKA

DIDVYRIAMS

Mes mirsime, ir mus pamirš,
Nors bus vardai įkalti į marmurą ir plieną,
Mūsų neprisimins daugiau,
Nei saulei leidžiantis, nei tekant, naują dieną.

Bet didvyriai, gyvybę paaukoję
Už savo žemę, savo tautą,
Nemiršta mirtingųjų mirtimi,
Palieka vėliavoj gyventi.

Ten broliai toluoj,
Vergijos pančiais surakinti,
Maldauja Dievo, laukdami aušros.
Brolių kapų žvakelėse
Viltis žiburioja tyliai,
O skausmingoji Motina byloja:
„Išėkis! Lajuk! Diena ateis,
Kai mirusieji ir gyvieji,
Grandinėlės surakintieji,
Ir Latvijos laisvieji sūnūs
Su viena širdimi, viena mintim ir siela
Kils į galingą kovą
Už laisvąją Latviją“.

ARNOLDS APSE

SIANDIE

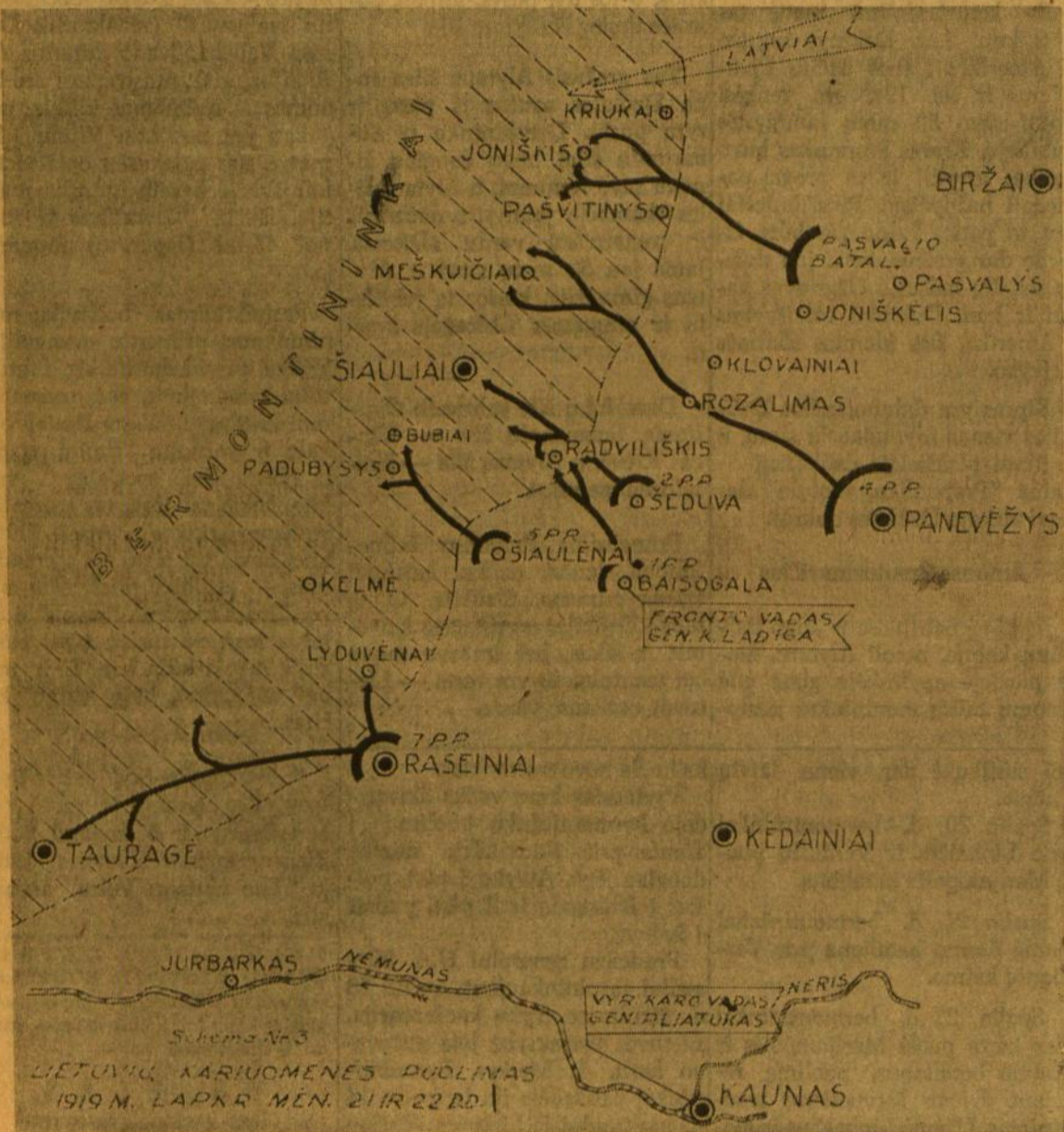
Nėr šiandien vėliavų, nėra giesmių
Brolių kapuos,
Bet yr gėlė žiemkentė, slaptai čia pasodinta,
Yra ir beržas, kursai pavasarėjant sulapos,
Yr slapta ašara, kuri į šaltą smėlį krinta.

Su žaidžom kalbās svetimojoj, guldams į kapus,
Ir karčiai šypsoi latvių karys,
Teisgirsta Rytai, įsiveržę į jo namus,
Teisgirsta Rytai, kad jų garbė nuvyt.

Šiandien paklauskim, kurie gyvi dar esam;
Ar žarija širdy dar žėri, ar jau temsta? —
Šviesia viltim į Latviją ją neklim,
Tegu ilgoj naktį trys žvaigždės nūžtēmsta!

Nėr šiandien vėliavų, nėra giesmių
Brolių kapuos,
Bet yra ryžtas. Yra siaubas. Yra slaptoji ašara,
Yra gėlė žiemkentė, kuri išsilaisys ir sulapos —
Ir dar bus vasara!

Iš latvių kalbos vertė A. Baltinis

Mūsų kariuomenės fronto ir žygio prieš bermontininkus schema.

vo su bolševikais ir kėsinosi net užimti Petrapiļ. Jam tai nepasisekė, nes P. Bermondas nėjo pagelbėti, bet dar kliudė.

Rimčiausią jėgą P. Bermondto armijoje sudarė vokiečių kariuomenės dalys, suorganizuotos gen. R. Goltz 1919 m. pradžioje, siekiant sulaukyti bolševikų veržimąsi į Baltijos kraštus. 1919 m. gegužės mėn. gen. R. Goltz savo štabą iš Liepojos perkėlė į Mintaują. Jo korpuse 1919 m. rudenį buvo apie 40,000 karių.

Į Mintaują birželio 12 d. iš Vokietijos atvyko P. Bermondas — Avalovas ir susitikio su gen. R. Goltz. Ryšiai jau buvo užmegzti daug anksčiau. Rusų savanorių P. Bermondas atsivežė nedaug, bet jo užsimojimai buvo dideli; tuoj paskelbė kad organizuoja 1-ą rusų korpa kovai su bolševikais. Karių savanorių dauguma buvo rusai, atvežti iš belaisvių stovyklų Vokietijoje. Rudenio buvo sutelkta apie 8-9000 vyrų. Juos aprenę ir apginklavo vokiečiai.

Liepos 26 d. į Kuršenus atvyko pulkininkas Virgolič, kuris paskelbė, kad organizuoja 2-ą rusų savanorių korpa. Vėliau, spalio 5 d. jis persikėlė į Šiaulius. Virgoličius nenoriai pakluso P. Bermondtui, tiksliai vokiečių gen. R. Goltzo verčiamas. Virgoličius surinko apie 2-3000 karių. Tad viso buvo sutelkta apie

niais gabumais, pakliuvo visiškon gen. R. Goltzo įtakon, kuris Bermondta laikė dideliu vokiečių draugu.

Pulkininkas Virgoličius — caristinės Rusijos žandarmerijos (policijos rūšis) karininkas. Visai nežinoma asmenybė. Abejojama, kad tai būtų tikroji jo pavardė.

P. Bermondas ir Virgoličius viešai skelbė, kad jie turi admirolo Kolčako paskyrimą vadovauti rusų jėgoms Baltijos kraštuose. Planavo su vokiečių karių pagalba atstatyti senąją Rusiją ir ją valdyti.

Grafas generolas Ruediger von der Goltz — buvo stipri, veržli ir žinoma asmenybė. 1918 m. balandžio mėn. su viena divizija (vėliau sustiprinta) jis išsikėlė Suomijoje ir pagelbėjo suomių generolui C. Mannerheimui iš Suomijos išvyti rusus bolševikus. Vokietijai kapituliuavus, Goltz sugrįžo į Vokietiją. Jis Baltijos kraštus trumpu laiku sutelkė iš savanorių VI-tą rezervų korpa, kariavo su bolševikais, vėliau apsisutojo Mintaujoje. Drauge su P. Bermondtu-Avalovu planavo sudaryti kelių korpusų armiją iš vokiečių ir rusų kariauti su bolševikais. Nemėgo teisėtus latvių K. Ulmanio vyriausybės, palaikė latvių provokišką politiką A. Niedra, kuris stengėsi pašalinti K. Ulmanio vyriausybę.

Gen. R. Goltzas savo korpo evakuaciją delė — atidėjo, susirišo su vokiečių vyriausybe Berlyne, kurią įtikino, kad korpas turi pasilikti Baltijos kraštuose. Vokiečių vyriausybė sutiko, bet viešai apie tai neskelbė, bijojo santarvės valstybių represijų.

Bermondas ir Virgoličius atsakė vykti į Narvos frontą, aiškindamies, kad jų kariuomenės dalys dar nėra galutinai suformuotos, turi dar gauti karo reikmenų iš Vokietijos. Anglai pasiūlė viskuo juos aprūpinti, bet Bermondas vis tiek nesutiko vykti į Narvos frontą. P. Bermondas nenorėjo paklusti generolui N. Judeničiui, o norėjo, kad pastarasis jam paklustų. Tad viskas pasiliko vietoje. Ginčytasi savo tarpe, vienas kitą vadinant išdaviku — parsidavėliu. Kur du pešasi, trečias pasinaudoja. Bolševikams tai išėjo į naudą.

Santarvininkams pagrasinus Vokietijos vyriausybę Berlyne sankcijomis ir pareikalavus atšaukti gen. R. Goltz iš Pabaltijos, Vokietijos vyriausybė buvo priversta susirūpinti VI korpo evakuaciją ir davė atitinkamus įsakymus. Gen. R. Goltzas spaudimą tuoj pajuto, bet atsakyti savo senųjų planų vis dar nenorėjo. Gerai suprasedamas, kad kova su rusų bolševikais yra visų pripažintas ir santarvininkų remiamas reikalas, rugsėjo 21 d.

IR MOKSLININKAMS REIKIA LINKSMUMO

Clevelando Grandinėlės Chicagoje belaukiant

Jau keliolika metų Clevelande šoka mūsų jaunimėlis, susibūręs Grandinėle pavadintoje grupėje. Grandinėle šoka... Šoka Clevelande, šoka ir kitose JAV ir Kanados vietose. Šoka saviems, šoka svetimiems. Praėjusiais 1967—68 veiklos metais turėjo 73 repeticijas ir 19 pasirodymų. Atlikto 6 išvykos į tolimesnes vietas. Nukeliauta 3532 mylios ir su gaisa 8700 darbo valandų.

Šiais veiklos metais dar dau-

giau paaugo repeticijų ir pasirodymų skaičius. Gi išvykų apskaičiavimui vargu ar beužteks 6000 mylių.

Metams bėgant, keičiasi grupės narių vardai. Vieni ateina, kiti išeina. Dabartinė grupė yra bene trečioji iš eilės. Tačiau tiek anksčiau, tiek ir dabar laikomasi to paties dėsnio. Ir būtent: ką darai, daryk gerai. Grupės vadovas Liudas Sagys štai kaip nusako grupėje vyraujančią nuotaiką ir

grupės siekiamus tikslus: „Ar tai būtų vienas šokis, ar ištisas spektaklis, tačiau paskiri nariai ir vi s kolektivas galimybės ribose atiduoda visą savo sugebėjimą, tikėdamies, kad tik pilnai atliktas šokis sukels didesnį pasitenkinimą, gilesnį išgyvenimą ne tiklat žiūrovui, bet ir pačiam atlikėjui. Visi Grandinėlės nariai pasisako už mintį — ką darai, daryk gerai“. Ir toliau: „Kitos išeities nėra, o tik savo įdedamą darbą grįs-

ti punktualumu, drausmingumu, sąžiningumu, sąmoningumu, atsakingumu. Pagaliau kiekvieno grupės nario savo laiku duotas laisvas pažadas jį nemažiau įpareigoja, kaip kitur mokamas pinigas“.

Nenuostabu, jog, tokias mintis puoselėdami, Grandinėlės vadovai, šokėjai ir muzikantai pasiekė nuostabių rezultatų ir išskirtinio žiūrovų įvertinimo.

Grandinėle, kaip jau ne kartą buvo spaudos puslapiuose išsireikšta, yra pasiekusi profesionalinių aukštumų. Grandinėle seniai atsiribojo nuo trafaretinio šokio atlikimo. Grandinėlės pasirodymai scenoje prilygsta teatriniam spektakliams.

Šiais metais Grandinėle jau spėjo porą kartų paviešėti Kanadoje ir pasirodyti Baltimorėje, Philadelphijoje, Hartforde, Bostone ir kitur. Stačiai nuostabu, tokiam Bostone Grandinėlės šokis stebėjo netoli 1200 žmonių.

Padėkos dienos savaitgalis Chicagoje bus paženklintas mokslu ir kūryba. Čia susirinks lietuviai mokslininkai. Čia Liet. B-nės pastangomis įvyks mokslu ir kūrybos simpoziumas. Simpoziumo pabaigai, tarytam atsikvėpimui po darbo, rengiamas Grandinėlės spektaklis. Grandinėlės pakvietimu pasirūpino Margutis. Šio spektaklio programoje 18 šokių. Jų tarpė eilė daugumai nematytų, negirdėtų šokių. Kaip antai: rezginėlė, lezginėlė, šakalinis ir kiti. Šokius palydės 10 asmenų kapela.

Kaip sakytą, Grandinėlės pasirodymu Chicagoje rūpinasi Margutis. Grandinėle atvyksta gi lapkričio 30 d. ir šoks Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje. Ne per seniai, išgirdę apie Grandinėlės atvykimą, užkalbi-

Grakšti ir dinamiška Grandinėlės šokėjų trijulė...

Nuotr.-V. Plodžinskio

Dzūkija - Lietuvos Provansas

IGN. URBONAS

Alytaus gimnazijos 50 metų sukakties proga, norime atkreipti dėmesį į pietinę Lietuvos dalį, kurią vadiname — Dzūkija. Tai darome ne iš "parapinio patriotizmo", bet tik šio jubiliejaus proga. Manome, kad visos Lietuvos dalys yra lygiai svarbios, gražios ir mielos.

Dzūkija vis dėlto kiek skiriasi nuo kitų Lietuvos vietų gamta, tarpe ir gal šiek tiek žmonių charakteriu. O šiam charakteriui gal tie Dzūkijos šilai, miškai, smėlynai ir ežerai, turėjo nemažos įtakos. Jie ugdė dzūkose romantizmą, meno, muzikos ir dainų pajautimą. Gal neatsitiktinai čia gimė ir mūsų didieji menininkai: Mikalojus Čiurlionis, Vincas Krėvė, Kipras Petrauskas, Antanas Žmuidzinavičius.

Šia proga nemanome rašyti apie šiuos menininkų kūrybą bei gyvenimą, o tik trumpai paminėti jų ryšį su Dzūkija.

Mikalojus Čiurlionis

Varėna, kurioje Čiurlionis gimė, yra Merkio upės apjuosta. O ta bažnytelė, kurioje jo tėvas vargonais grojo, stovi beveik ant Merkio kranto. Aplink Varėną — smėlynai ir pušynai, pušynai!

Mikalojui esant trejų metų, jo tėvas su šeima persikėlė vargonininko pareigoms į dar gražesnius Druskininkus, šiek tiek į pie-

tus nuo Merkinės. Druskininkus supa Nemunas ir aukšti, tankūs šilai. Druskininkai — gražus ir labai ramus miestelis skėstas pušų, gėlių ir miško uogienojų kvėpėjime. Ypatingai rytais tas mielas kvapas ir labai galingas paukščių čiuibesys daro šį Dzūkijos kampelį — pasaka. Čia užaugo ir subrendo mūsų genialus Mikalojus Čiurlionis.

Jo simfoninė poema "Miške", kuri Varšuvoje laimėjo pirmąją premiją ir pagal kritikų — "būdinga lietuviškuoju gamtos pergyvenimu" — greičiausiai ir gimė šiame pasakų šile. Čia Čiurlionis baigė savo "Zodiako ženklus", ir čia gimė daugelis kitų jo kūrinių.

Čiurlionis mylėjo Druskininkus ir iki savo tragiškos mirties juos lankė, dažnai vieną vieną šiuose šiluose vaikščiojo ir gal savo kūrybai jėgų sėmėsi.

Čiurlionis — genialusis Dzūkijos sūnus. Jis didžiavosi Dzūkija, o Dzūkija didžiavosi juo.

Vincas Krėvė

Maždaug 20 km. į šiaurę nuo Druskininkų už Merkinės yra kitas šilas — Subartonių šilas. Tai vienas gražiųjų šilų — aukštos, lieknos pušys, lyg palmės, su tankiom žaliom viršūnėm ir švarutėle, be krūmų žeme. Viduryje šio šilo yra žemės lyguma,

lyg sala, kurioje driekiasi senas Subartonių kaimas. Jo gi viduje stovi su mėlynom "langinyčiom" namas, kuriame gimė mūsų didis rašytojas Vincas Krėvė — Mickevičius. Kaimynai jo tėvą vadino ne Mickevičium, bet Mickečiu, o jo garsų sūnų — Mickelio sūnum Vincu.

Rašytojo tėvas, kiek aukštesnis ir lieknas už sūnų, buvo ilgametis tu Subartonių šilo eiguly. Dažnai tekdavo keliauti pro Subartonių šilą ir kaimą, lankant Merkinės viduriniąją mokyklą. Mes mokiniai mėgdavom pasikalbėti su tuo judriu senuku, žinoma, daugiausia apie jo garsų sūnų Vincą. Jis parodė mums ir didelį, labai plačiai šakotą medį (gal liepa) už namo, sodo pradžioje kairėje pusėje ir pasakojo, kad sūnus, parvažiavęs namo, dažniausiai po tuo medžiu kažką rašydavęs. Tuo metu, atrodė, po tuo medžiu dar buvo ir mažas paprastų lentų stalielis. Už kaimo, einant į Merkinę, dešinėje pusėje yra nedidelis ežerėlis, o kairėje ant aukšto kranto, labai tankiai mišku apaugusio, buvo Subartonių kaimo kapinės. Mes pro jas, ypatinai vakarais, bijodavom eiti, tai senukas mus visada drąsindavo, kad jo sūnus, girdi, čia kartais sėdėdavęs iki 12 val. nakties ir nebįjodavęs...

Netoli nuo Subartonių šilo — Gilšės ežeras, o kiek toliau Merkinės piliakalnis ir Liškiavos pilies griuvėsiai. Tai visa veikė "Dainavos šalies padavimų" autorių ir, anot Putino, "apvašino juo kūrybinę vaizduotę". Krėvė Dainavą ir Dzūkiją išgarsino, todėl ir jo vardas liks garsus Dzūkijoje visada.

Vincas Krėvės gimtasis namas Subartonių sodžiuje.

Kipras Petrauskas

Kipras yra — dainuojančiosios Dzūkijos išraiška ir simbolis.

Sakoma, kad susitikę du suvalkiečiai pasakoja viens kitam savo darbus bei planus; susitikę du aukštaičiai kviečia viens kitą į svečius, o susitikę du dzūkai — abu verkia arba dainuoja. Kipras, kaip tikras dzūkas, atliko vieną net už du dzūkus — jis dainavo ir savo daina kitus virkė. O apie tas ašaras Dzūkijoje yra sekamos pasakos.

20 km. nuo Alytaus yra Dusemenų bažnytkaimis, kuriame apie 1904 metus dar jaunas 18-metis vargoninkavo Kipras Petrauskas. Gretimai yra Pivašiūnai, kur tuo metu klebonavo taip pat gražiabalsis buv. Vilniaus katedros solistas kun. Antanas Deksnys. Šis dažnai pasikviesdavo Kiprą į Pivašiūnus pagiedoti bažnyčioje. Senesnieji Pivašiūnų apy-

linkėse žmonės netaip dar seniai pasakodavo apie tų dviejų gražiabalsių giedojimą. Girdi, kada jie abu giedodavo laidotuvių proga bažnyčioje ar ant kapų — tai žmonės verkdamo ne tiek mirusiojo, kiek dėl giedorių gražiųjų balsų... Mums nesunku ir dabar įsivaizduoti — kaip puikiai galėjo skambėti jaunojo Kipro balsas ant Pivašiūnų kalno (ant jo buvo bažnyčia ir kapai), kurio papėdėje tyvuliuoja ežeras ir už jo — dideli miškai...

Po keturiasdešimt metų tas pats kun. Ant. Deksnys sugrįžo iš Amerikos į tuos pačius Pivašiūnus ir čia 1940 m. rengėsi švęsti savo 50 metų kunigystės jubiliejų. Kipras Petrauskas buvo sutikęs atvykti ir ta proga pagiedoti bažnyčioje. Pivašiūniečiai ant to paties kalno vėl būtų išgirdę dar gražius, bet... jau dviejų senelių balsus... Užgriuvus karui ir kun. Deksnui vėl išvykus į Ameriką, šios įdomios iškilmės neįvyko.

Kipras yra dainuojančios Dzūkijos vienas mylimiausių sūnų, o jo likusi plokštelėje dzūkų škoji daina "Prapuoliau, motulė" dar ilgai virkys Dzūkijos dukras.

Antanas Žmuidzinavičius

Jis gimė Seirijuose ir augo Balčių kaime, netoli Alytaus. Šioje plačioje apylinkėje gimė eilė žinomų mūsų menininkų: skulp-

torius Antanas Aleksandravičius, dailininkas Vytautas Jonynas ir kiti. Kitoje pusėje Nemuno, prie Daugu, gimė Rūtos Kilmonytės tėveliai, taip, kad mūsų garsioji Rūta gražiai kalba dzūkų tarpe. Minime čia daugiau Žmuidzinavičių — kaip seniausią amžiumi ir jau mirusį veteraną.

Dzūkija užima didelę dalį visos Žmuidzinavičiaus kūrybos. Jo tapybos kūriniai: Dzūkų kaimelis, Linų kūlimo talka Dzūkijoje ir dvi pušys — visa iš Dzūkijos, o tos dvi pušys, atrodo, paimitos tiesiog iš Alytaus šilo.

Tas gražusis Alytaus šilas supa Dzūkijos sostinę iš pietų ir rytų pusių. Druskininkų ir Subartonių šilai buvo daugiau žinomi savo ramumu, o Alytaus šilas skambėjo jaunystės dainomis ir romantiškų vardu alėjomis. Jame jau 50 metų stovi ir Alytaus gimnazija, kurios tą jubiliejų ir rengiamės Chicagoje švęsti.

Druskininkų šile subrendo Čiurlionis, Subartonių šile — Vincas Krėvė, o Alytaus šile — šimtai inteligentijos.

Prancūzijos Provanso žaliotantieji slėniai, dzūkui kelevitui visada primena Dzūkiją. O tą mūsų Dzūkiją, ne tik savo kalvomis ir šilais, bet ir savo metu bei menininkais yra vėta — Lietuvos Provanso vardo.

Antanas Žmuidzinavičius

Nemunas Dzūkijoje

Gal ne veltui ir abiturientai, palikdami Alytaus gimnaziją, jos šile dažnai niūniuodavo žinomas operos parafrazuotą refreną: Alytaus šilas ošime, Sautė šauks sugrįžt tave...

Leidiny, patalkės į oplą vietą. Kaip jau praėjusi šeštadienį mūsų buvo rašyta, Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondo ir Pedagoginio Lituanistikos instituto pastangomis praėjusiais metais išleista knyga "Socialistinis realizmas" (redaktorius Domas Velička, įvado autorius dr. R. Silbajoris), prasidejusi pro žinomą ir nežinomą klišių, pagaliau yra pasiekusi Vilnių ir, matyt, net patekusi į opią vietą, kur sukėlė beveik isterišką reakciją, išlieta "Literatūros ir meno" 45-me (lapkr. 6) numeryje.

Pasipiktinimas bolševikų menininkams primastos evangelijos kritika prasideda tiesiog fantastišku pasakojimu, esą socrealizmui kritikuoti išleista šimtai veikalų ir paruošta "šimtai, o gal ir tūkstančiai 'specialistų', valkite, kokia tai jėga, tas socrealizmo kritikos"... Atseit, žiūrėkite, kokia tai jėga, tos socrealizmas, — atsilauko prieš tokią ataką. Tad Chicagoje lietuviškai išleista knygelė turėtų būti, palyginti, menkinė, bet "L. ir mena" sujaukino, kaip vargu kas kitas... (E)

Danguolės Sadūnaitės-Sealvy eler, paimtą iš anglų kalbon išversto ir Maryland Books išleisto rinkinio "Flowers" išidėjo "The Human Voice" antologija.

JEIGU JUMS KEIRIA GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir priimama kaina.

Prancūzų generolui H.A. Niesselei tarpininkaujant, spalio 30 d. Šiauliuose įvyko konferencija. Lietuvos vyriausybė joje atstavo karn. A. Merkys. Bermontininkai pasižadėjo iki lapkričio 14 d. pasitraukti iš Lietuvos. Tačiau pažado nevykdė. (Bus daugiau).

BERMONTIADA LIETUVOJE

(Atkelta iš 3 pusl.)

likviduotos: Šiaulių, Raseinių, Tauragės ir Kretingos komendantūros. Tepalikai tik Telšių ir Sedos karo komendantūros, kaip esančios toliau nuo geležinkelio — pagrindinių bermontininkų susisiekimo kelių. Ginantis nuo bermontininkų plėšikavimų, išsivystė partizaninė veikla. Ypatingai stipriai ji pasireiškė Šiaulių, Raseinių ir Tauragės apskrityse. Partizanams vadovauti ėmėsi Šiaulių sąjunga.

Įtampa tarp bermontininkų ir lietuvių, latvių nuolatams didėjo. Vokiečiai pyko, kaltindami lietuvius nedėkingumu už suteiktą pagalbą kovoje su rusais bolševikais 1919 m. pavasarį. Lietuviai reišė didelį susirūpinimą ir nepasitenkinimą, kad vokiečiai draugystę su lietuviams iškeitė į draugystę su rusais monarchistais, kurie nepripažįsta nepriklausomos Lietuvos.

Bermontininkų fronto sudarymas ir puolimas

Tuometinė Lietuvos padėtis gi buvo labai sunki. Frontą teko laikyti prieš rusų bolševikus, lenkus ir bermontininkus. Bolševikų frontas buvo palyginti ramus, priešus skyrė natūrali gamtos kliūtis — Dauguvos upė. Todėl šiame ruože palikta tik 3 pėst. pulkas, Joniškėlio, Ukmergės batalionai ir gudų kuopa. Visos kitos dalys buvo perkeltos į bermontininkų frontą.

Prieš lenkus buvo nukreipti vien karo komendantūrų daliniai ir pirmas atsargos batalionas iš Marijampolės. Komendantūrų gi kuopos saugodavo barą prieš lenkus tik savo apskrities ribose. Tai buvo vien priešos sekimas, ir lenkams puolant, mūsų sargybos pasitraukdavo.

Neramino ir finansinė krizė. Kariuomenė ir valdininkams jau 4 mėnesiai nebuvo mokamos algos. Tačiau niekur drausmė nepakrūko. Kariuomenė ir visuomenė čia parodė didelę kantrybę.

Kariuomenės vadovybė 1919 m. vasarą pašaukė į kariuomenę daugiau vyrų. Rudenį vieni jų buvo jau apmokyti, kiti buvo dar mokomi. Jais buvo papildomi atskiri batalionai ir sudaromi pulkai. Šis pasitvarkymas teko

vykdyti labai nepatogiu laiku. Spalio mėn. pradžioje kariuomenės vadovybė pradėjo atitraukti kariuomenės dalis iš Dauguvos fronto ir telkti jas prieš bermontininkus. Lietuviams buvo labai svarbi ir jautri vieta — Radviliškio geležinkelio stotis, pro kurią vyko susisiekimas su Daugpilio frontu.

Spalio 5 d. gen. S. Žukauskas perkėlė Panevėžio batalioną nuo Dauguvos fronto į Panevėžį. Tačiau tą pat dieną bermontininkai puolė ir užėmė: Šiaulius — Šilėnus ir Radviliškį.

Tuomet gen. S. Žukauskas įsakė Marijampolės batalionui iš Dauguvos fronto skubiai persikelti į Šeduvą. Batalionas buvo pervežtas geležinkeliu. Atvyko į Šeduvą spalio 6 d. ir užėmė gintinį barą: Alksnupiai-Pavartyčiai-Paežeriai-Linkaičiai (geležinkelio sankryža). Bataliono vadovietė apstojosi Šeduvoje.

Kariuomenės telkimo metu įvyko ir karo vadovybės pakeitimai. Gen. S. Žukauskas spalio 7 d. buvo atleistas nuo vyriausio karo vado pareigų. Vyr. karo vado buvo paskirtas generolas Šlauboševičius. Paskyrimo dieną jisai jau sirgo ir spalio 9 d. mirė. Tuomet vyriausio karo vado buvo paskirtas generolas Pranas Liatukas, kuris drauge ėjo ir krašto apsaugos ministerio pareigas.

Spalio m. 12 d. vyr. karo vadas pirmos brigados vadą pulk. ltn. K. Ladiga paskyrė fronto vadu. K. Ladiga savo būstinę įsteigė prieš bermontininkus. Pulk. ltn. Baisogaloje, kur jau buvo persikėlęs pirmos brigados štabas.

Spalio 10 d. iš Kauno į Baisogalą atvyko Kauno batalionas (vėliau 7 pėst. pulkas) ir spalio 11 d. užėmė gynimosi barą netoliese Baisogalos kaimų riboje: Gankiai—Bagdonai—Juodupiai.

Spalio 11 d. iš Kaišiadorių atvyko Vilniaus batalionas (vėliau 5 pėst. pulkas) kuris užėmė barą: Paltynai—Žaigynys.

Spalio 9-11 d. 2 pėst. pulkas buvo perkeltas iš Zarasų į Panevėžį ir trumpą laiką pasiliko rezerve.

Spalio 15 d. Panevėžio (vėliau 4 pėst. pulkas) vienas batalionas žygio tvarkoje iš Panevėžio perėjo į Klovainius ir Roza-

limą. Užėmė apsaugos barą dešinėje Marijampolės bataliono.

Sutelkus daugiau jėgų Marijampolės bataliono apsaugos baras, kuris buvo labai platus — apie 15 km., buvo susiaurintas.

Spalio 16 d. fronto vadus pulk. ltn. K. Ladiga jau buvo sudaręs apsaugos liniją prieš bermontininkus. Jėgų dauguma buvo sutelkta prie Radviliškio, nes čia

pusė 3-čio eskadrono. Raitininkai nesudarė paskiro vieneto fronto bare, bet buvo būriais pasikirstyti pulkams ir batalionams pagal fronto vado nurodymus.

Raitininkai vykdė žvalgybą, ėjo lauko sargybų tarnybą ir buvo naudojami ryšiams.

Bermontininkų fronte mūsų dalyvavo 3,4 ir 5 artilerijos baterijos, 1 ir 2 baterijos buvo paliktos Dauguvos fronte. 6 ir 7 baterijos tuo laiku dar formavosi Kaune.

Trečdalis savo jėgų P. Bermondas buvo nukreipęs prieš lietuvius, likusius du trečdalius — prieš latvius. Bendrai sumetus, P. Bermondo armija nebuvo didesnė už lietuvių ir latvių drauge sudėjus, bet ji buvo geriau techniškai aprūpinta. P. Bermondas turėjo vieną frontą su lietuviams ir latviams; tuo metu lietuviams turėjo gintis nuo bolševikų ir lenkų, latviai taipgi dar kariavo ir laikė frontą prieš bolševikus.

Mūsų kariuomenės dalims, esančioms netoli Latvijos, buvo įsakyta palaikyti ryšius su latviams ir keistis žiniomis apie priešą. Ši užduotis sėkmingai vykdė Pasvalio rinktinės vadas kpt. J. Vėgelis.

Tuo laiku bermontininkai jau buvo užėmė ribą: Biržai—Saločiai—Kyburiai—Zemelis—Pašvitinys—Lygumai—Radviliškis—Pušiniškiai—Daujotai—Spičiai—Tytuvėnai—Lyduvėnai—Viduklė—Tauragė—Šimkaičiai—eržvilkas—Jurbarkas.

Spalio 5 d. Virgoličius persikėlė iš Kuršėnų į Šiaulius. Bermontininkai užėmė Šilėnus ir Radviliškį (geležinkelio stotis). Lietuviai buvo priversti pasitraukti. Buvo likviduotos ne tik mūsų komendantūros, bet ir vietos savivaldybių įstaigos.

Spalio 8 d. P. Bermondas pagal seniau paruoštą gen. R. Goltzo planą puolė latvius — Rygos kryptimi. Latviai gynėsi didvyriškai, bet buvo priversti pasitraukti. Latviams tada į pagalbą atskubėjo anglų karo laivynas ir estai su savo šarvuočiais. Prie Dauguvos bermontininkai buvo sumušti ir priversti sustoti. P. Bermondas tada nebežinojo, ką toliau daryti, tad stovėjo vietoje

Generalas Kazys Ladiga, fronto vadus, puolant bermontininkus 1919 metais. Generalas okupantų rusų bolševikų 1940 metų vasarą buvo suimtas, išgabentas į Rusiją ir ten 1941 m. gruodžio mėn. 19 d. sušaudytas.

bermontininkai rodė didesnę aktyvumą. Dešinią Lietuvos kariuomenės sparną saugojo Pasvalio rinktinė (3 kuopos ir 5 komandos) karn. J. Vėgelio vadovaujama. Iš Pasvalio žvalgomaisiais būriais ji veikė Biržų, Saločų, Zemelio, Pašvitinio kryptimis.

Žemaitijos komendantūrų rinktinė (5-6 kuopos), vadovaujant karn. A. Bironiui saugojo kairįjį sparną: Jurbarkas—Seredžius — Kaunas. Kare su bermontininkais dalyvavo 1-mo gusarų pulko 1,2 ir

Generalas Kazys Ladiga, fronto vadus, puolant bermontininkus 1919 metais. Generalas okupantų rusų bolševikų 1940 metų vasarą buvo suimtas, išgabentas į Rusiją ir ten 1941 m. gruodžio mėn. 19 d. sušaudytas.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos

Certifikatams išduodami tūkst. tūkst. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMONIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ. ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATAENVAVIMAS:

- ★ Vacation Club
- ★ Notary Public Service
- ★ Sell & redeem U.S. Bonds
- ★ College Bonus Savings
- ★ Free community rooms for your organiz'n meetings
- ★ Two large free park'g lots
- ★ Home Mortgage Loans
- ★ Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- ★ Save-by-Mail Kits
- ★ Home Improvement Loans
- ★ Travelers' Checks
- ★ Christmas Club
- ★ Safe Deposit Boxes
- ★ Insured Family Savings

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 3, Sat. 9 to 12:30

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO SUSIPAŽINIMO BANKETAS

Lapkričio 29 d., 8:30 val. vak. — Sharkos Restorane, 6301 West 63rd St., Chicago, Illinois

Vakarienė ir šokiai... gros
MARKAUSKO orkestras... Akade-
minio jaunimo dainos: RAMŪNO ir
LAIMOS UNDERIŲ.

Bilietus ir stalus galima užsisakyti tel.: 858-2074

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

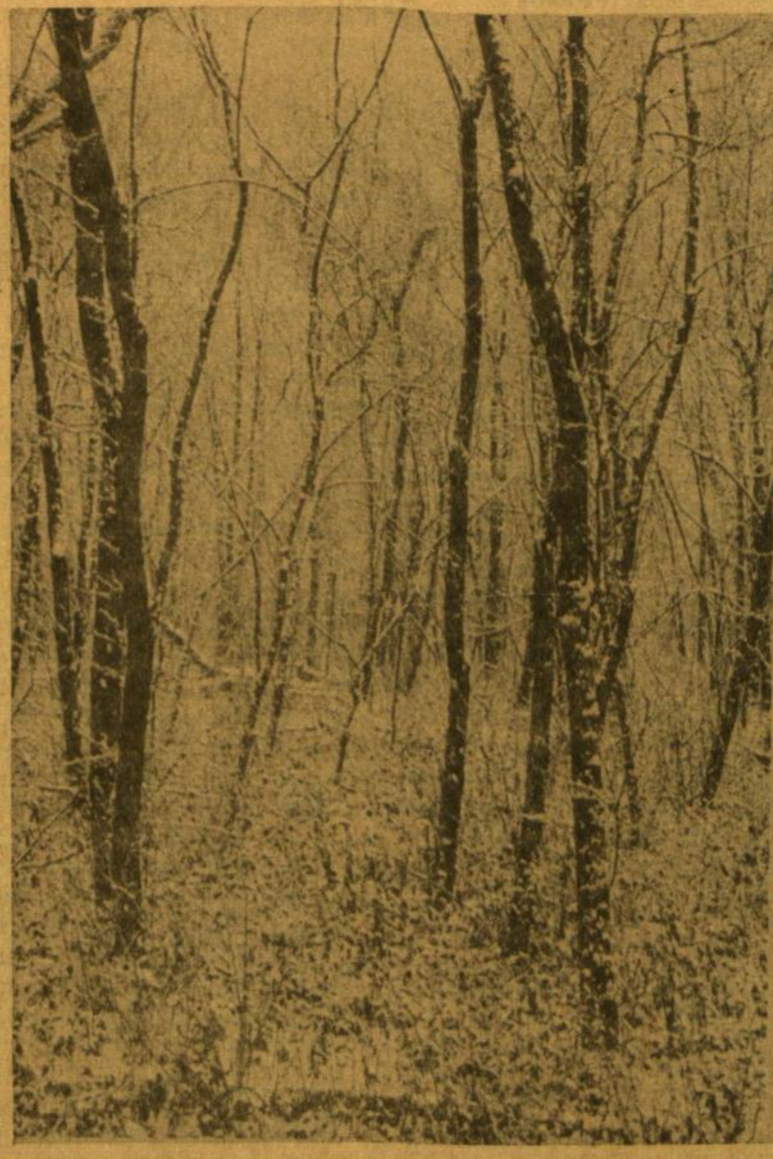
Priesaga -inis ir kilmininkas

Tuoju po 2-jo pasaulinio karo Lietuvoj buvo labai suaktyvinta (arba, kaip ten sakoma, "aktyvizuota") priesagos -inis būdvardžių vartoseną, todėl pvz. atsirado: baudžiavinis jungas, leidyklinis darbas, lenininė tiesa, plėšininės žemės, tėvyninis karas, tėvyninė gamyba, trupininė struktūra ir kt. Savo laiku įsibėgėjus net buvo pradėta vartoti ir rašytojinė spauda, mokytojinė konferencija. Plg. Literatūra ir kalba, 1958, III 92-94. Ir visa tai, kaip kalburi patys Lietuvos kalbininkai pripažįsta, atsirado ne be rusų kalbos įtakos; plg. rus. izdatel'skaja rabota, leninskaja pravda, otečestvennaja vojna, učitel'skaja konferencija ir kt. Ilgainiui šios rūšies dariniai nejučiomis buvo pradėti maišyti su ankstyvesniais savaisiais, lietuviškais, dariniais, buvo pradėta nebesusigaudyti, kas ir kaip iš tikrųjų vartotina, ir tuo būdu atsirado maišalynė, painiava. Todėl Valys Drazdauskas (ne kalbininkas, o literatas, daugiausia vertėjas, praktikos žmogus) š. m. Kultūros bary, LTSR Kultūros ministerijos mėnesinio žurnalo, 9-me n-ryje šiaip atsiliepa: "Būdamas net didžiausias šalininkas tos mūsų dabartinės bendrosios vartosenos, vis dėlto niekaip negali susigaudyti, kaip kalbėti ir kaip rašyti. Vieni rašo ir sako — partijos sekretorius, bet — profsąjunginis pirmininkas. Vieni sako ir rašo — mokslo valdyba, kiti — mokslinė taryba; vieni — Politechnikos institutas, kiti — Pedagoginis institutas. Net tokios aukštos įstaigos nebesutaria, kaip šiuo aiškiu atveju vartoti: ar dalyko, objekto, esmės, tikslo, pagarbos ir tauros kilmininką, ar priesagos -inis būdvardį, kurio dažniausiai pasigaunama standarto ir serijos daiktams žymėti, o taip jau ypatingai nepagarbai reikšti... Štai kokias pirkli ta dabartinė bendroji vartoseną." Ir toliau jis dar priduria: "Turėjome mokslo darbų, literatūros veikalų redaktorių. Dabar atsirado visokių literatūrinių redaktorių, periferinių korespondentų, koncertinių recenzentų. Ir taip dedasi po to, kai J. Jablonskis šį dalyką — pareigų, profesijų, įmonių ir padalinų pavadinimų reikalą — buvo išmaningai ir visai padoriai sutvarkęs. Tai didelis laimėjimas. Tai buvo pradžia mūsų normuojamosios terminijos. Čia J. Jablonskio buvo įtvirtintas amžių diena dalyko, objekto, esmės, tikslo, pagarbos ir tauros kilmininkas. Priesagos -inis būdvardis buvo išlikęs tik tokiuose pavadinimuose — techninė sekretorė, cheminė valykla. Tad kodėl ta tvirtą ir aiškų J. Jablonskio pastatą šiandien griauname?"

Bet koks gi tas J. Jablonskio pastatas yra iš tikrųjų buvęs? Jis savo antrosios laidos gramatikoje yra teikęs tokių priesagos -inis būdvardžių pavyzdžių: dvasinis (dvasios reikalams skiriamas) penas, išieginis (išieigos) drabužis, mėsinis (skiriamas mėšaj piauštyti) peilis, mokslinis (skiriamas mokslui, mokslo) vadovėlis, paveikslinė (kuri skiriama paveikslui) mokykla, pieninis puodelis (jis skiriamas pienui, jame piena laikom), prūsinis

spiritas, švedinis plienas, varšuvinis avilys ir kt. Ir tuoju pat jis pastebi, kad šios priesagos būdvardžius gali atstoti daiktavardžių kilmininkai; plg. aukso ir auksinis žiedas, dvasios ir dvasinis penas, mokslo ir moksliniai dalykai ir kt.

Taipgi V. Drazdauskas yra surentęs nevisai tikrą jablonskinį pastatą: J. Jablonskis kaip tik yra teikęs ir dažnai pats vartojęs priesagos -inis būdvardžius pvz. tikslui žymėti, taigi jis jokiai "amžių diena" nėra "įtvirtinęs" tik vieną tikslo kilmininką; be to, iš jo raštų nematyti, kad kilmininkas būtų pagarbos ir tauros linksnis, o priesagos -inis būdvardžiai būtų vartojami "ypatingai nepagarbai reikšti." Mūsų žmonių kalba, kuria J. Jablonskis daugiausia rėmėsi, turi savo vartoseną ir tam tikras tos vartosenos ribas. Pvz. su priesaga -inis sudaryti daiktavardiniai būdvardžiai dažnai žymi paviršutinį daikto ar jo ypatybės santykį su pagrindiniais žodžiais, iš kurių jie sudaryti, daug įsčiau, specialiau, negu daiktavardžių kilmininkai; pvz. danginis (dangaus spalvos, šviesiai mėlynas) sijonas, kamuolinis (kamuolio pavida-lo) žaibas, peilinis (peilio didumo) lydzūkas, šalinis (iš šalies kinkomas) arklys, ūdrinė (ūdros kalio) kepurė yra jau kitokios veiksmės, kaip dangaus sijonas, kamuolio žaibas, peilio lydzūkas, šalies arklys, ūdros kepurė ir kt., ir todėl tokie dalykai paprastai nekeičiami vieni kitais, ypač kai jų reikšminis skirtumas aiškiai pastebimas. Bet, kita vertus, yra taip pat ir tokių kilmininkinių žodžių grupių, kurias tuoju irgi nelengva pakeisti būdvardinėmis; pvz. vietoj darbo, mokslo žmonės, mokslo draugai, širdies žmogus, širdies liga, valstiaus viršaitis, ligonių kasa ir kt. paprastai nesakoma arba bent nelinkstama sakyti darbiniai, moksliniai žmonės, moksliniai draugai, širdinis žmogus, širdinė liga, valstinis viršaitis, ligoninė kasa ir kt. J. Jablonskis, kaip ir pati žmonių (liaudies) kalba, kurios reikšmė dabar Lietuvoje dažnai brėžta pabrėžiama, neįkrypavo į tokias kraštutinybes; tokių kraštutinybių buvo vengiama Lietuvoj ir po J. Jablonskio mirties beveik ligi pat 2-jo pasaulinio karo pabaigos. Jeigu po šio karo dabartinė Lietuvoj priesagos -inis būdvardžių vartoseną buvo žymiai išplėsta, o kilmininkinių žodžių grupių sritis buvo kiek susiaurinta, tai yra kitas dalykas: viena priežastis, kaip jau minėta, buvo, bent pradžioje, didelės pasidavimas rusų kalbos įtakai (dabar jau pradėdama vengti tokių prašmatnybių, kaip rašytojinė konferencija ir kt.); kitas dalykas yra žmonių, liaudies, kalbos reikšmės pabrėžimas ir tuo pat metu gerokas jos "primiršimas" bendrinės (literatūrinės) kalbos vartosenoje; todėl, šituo keliu einant, svetimoji vartoseną buvo ilgainiui pradėta maišyti su savąja, lietuviškąja, ir tuo būdu atsirado maišatis, didžiulis nevienodumas, apie kurį taip aiškiai rašo V. Drazdauskas. Pagaliau prie

Purus pirmasis sniegas...

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Churchillis Goodman teatro scenoje

Išpūdžiai iš matyto spektaklio

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Chicago Goodman teatras, anksčiau veikęs kaip dramos studijos teatras, šiemet tapo tikru profesionalų sąstato teatru. Naujojo teatro vadovybė pakvietė pagrindiniu režisieriumi anglų Douglas Seale ir pagrindiniais aktoriais Londono dramos teatro artistus Douglas Campbell su žmona Ann Casson, kuriems talinkininkauja svečiai aktoriai iš ivairių teatrų.

Naujasis profesionalinis Goodman teatras sezoną pradėjo vokiečių rašytojo Rolf Hochhuth drama "Soldiers" (Kariai). Dramaturgas Rolf Hochhuth (gimęs 1931 m.) išgarsėjo su pirmuoju savo veikalu "The Deputy" (1964), kuriame jis apkaltino pop. Pijų XII už tai, kad jis neva nepasipriešinęs Hitleriui, kada diktatorius pradėjo žydu žudynes. Autorius antrą kartą pasirodė 1968 m. Hamburge su kitu veikalu, kurio tema taip pat

šios padėties susidarymo, be abejonės, dar prisidėjo ir ta aplinkybė, kad vis dar nėra aiškiai formuluotos, visų ar bent daugumos priimtos bendrinės kalbos ir jos vartosenos teorijos. "Apginti kokį kalbos dalyką tuo, kaip žmonės sako ar nesako, — rašo tas pat V. Drazdauskas, — vis sunkiau, o ta dabartinė bendroji vartoseną dar pati nesižino, kas esanti." Ir savo straipsnį jis baigia šiais žodžiais: "Dabar lyg ir kitokia padėtis — turime nemaža žmonių, kurie gilinaisi į tą mūsų kalbos praeitį ir gana tolimą, gal jie numato ir jos ateitį, bet tuo tarpu nežinia, ką jie galvoja apie jos dabartį. Deja, ir šiuo metu mūsų kalbos dabarčiai dirba atsidėję ir išsijuo-se tie kalbininkai, kuriems maža rūpi kalbos istorija ir kurie labai ką ryžtasi jos atečiai planuoti. Tad ir vėl sunkiai tvarkome tą mūsų kalbos dabartį." Daug ir teisingai pasakyta. P. S.

dimas jo spektakliams.

Kadangi šis veikalas yra gana ilgas, susideda iš prologo, trijų veiksmų ir epilogo, dramos scenai paimti čia jo tiktai trys veiksmai ir tie patys gerai sutrumpinti taip, kad vaidinimas užtrunka tris valandas.

Pirmasis veiksmas vyksta karo laive, kur, Churchillio patarėjas Lordui Chervellui aiškinant Vo kietijos miestų bombardavimų priežastis, atsilanko Lenkijos egzilinės vyriausybės ministeris pirmininkas, generolas Sikorskis. Churchillis su Sikorskiu turi nemalonų susikirtimą generolui reikalaujant, kad Raudonasis Kryžius ištirtų lenkų karininkų žudynes Katyno miške, Rusijoje. Churchillis ne tik uždraudžia kelti šį klausimą, be net galvoti neleidžia, kad tu žudynių kaltininku galėtų būti Stalinas.

Antrame veiksmė Churchillį randame jo miegamajame, kur laukia daugiausiai jis praleidžia lovoje, vesdamas politinius pasikalbėjimus telefonais. Veiksma gale girdime ministerio pasikalbėjimą su jo patarėju Chervell, liečiant gen. Sikorskį, kuris gali žūti lėktuvo katastrofoje, skendant generolui į Artimuosius Rytus.

Trečiame veiksmė stipriausiai akcentuojamas Churchillio ginčas su vyskupu Bell. Vyskupas stipriai pasisako prieš Vokietijos miestų bombardavimus, kuriuose žūsta tiek nekaltų civilių gyventojų, ypač moterų ir vaikų. Veiks mo gale Churchilliu pranešama, kad gen. Sikorskis su dukra ir višais palydovais žuvo lėktuvo nelaimėje prie Gibraltaro. Ministeris pirmininkas priduria, kad jis išspėjęs generolą, jog tiek daug neskraitytų ir neimtų su savim kartu dukros. Lenkų kapitoniui šią lėktuvo nelaimę laikant samoningu sąmokslu, visi ministerio patarėjai šį apkaltinimą priima su nustebeimu ir tyla.

Šio veikalą autorius jame iškelia keletą politinių klausimų. Ar Churchillis prisidėjo prie gen. Sikorskio sulikvidavimo, kuris savo reiklaavimu iškelti Katyno žudynių klausimą galėjo pe-

**PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI**
30% iki 50% nuolaida.
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina!
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

kenkti Anglijos ir Rusijos sąjungai prieš Hitlerį? Ar yra skirtumas tarp nužudymo vieno pažįstamo žmogaus ir tūkstančių bevardžių, nežinomų civilių?

Vyskupi Bell paprašius ministerio Churchillio, kad bombarduotų tiktai karinius taikinius, o ne civilių apgyvendintus miestus, ministeris jam atsako: "Aš turiu ant sienos pasikabinę tokią Biblijos posakį: Suprask todėl šiandien, kad Viešpatys tavo Dievas yra Tas, kuris eina pirmą tavęs kaip naikinti ugnis. Jis sunaikins ir nugalės juos prie tavo akių, kad tu galėtum juos išvartyti ir sunaikinti, kaip Viešpatys yra pasakęs". O po gen. Sikorski žuvimo Churchillis prasiitaria: "Žmogus su žmogumi gali būti surištas draugyste, o tautos tiktai interesais." Ministeris pirmininkas Churchillis šiame veikalė yra pavaizduotas kaip tragiškas tautos vadas, kuris supranta, paties jo žodžiais išsireikšiant, kad tas, kuris nori laimėti, turi būti taip pat žiaurus kaip ir jo priešas.

Visas veikals yra labai stiprus ir sunkus savo nuolatiniais istoriškais, politiniais argumentais. Skaitant šį veikalą, gaunasi visai kitokia nuotaika, negu matant jį scenoje. Dramos eiga truputį pragedrėja antrame veiksmė, kuria-

me Churchillis parodomas kaip žmogus, su visomis savo silpnėmis ir sąmojumi. Žurnalistas paklaustas, kaip jis išsilaiko toks jaunas, atsako: "Pirma — nesportuok, antra — nerūkyk miegodamas, trečia — išgerk ne daug, bet reguliariai." O anglų aktorius Douglas Campbell, kuris ne tik panašus į Churchillį savo išvaizda, bet taip pat meistriskai perduodąs ministerio pirmininko vidinę nuotaiką, kalbą, laikyseną, labai prisidėdamas prie šio veikalė sceniško pasisekimo.

Rašytojas Hochhuth, išstudijavęs istorinių įvykių dokumentus, savo dramą pagrindžia smulkmeniškais faktais, datomis, skaičiais. Pristačius istorinius faktus, tačiau paliekama dramos žiūrovui pačiam susidaryti savo nuomonę apie karą, jo kaltininkus ir kaltes.

Dramos pabaigoje, ministeris pirmininkas Churchillis, pareiškdamas užuojautą dėl žuvusio gen. Sikorskio, apibūdina karius šitaip: "Kariai turi mirti, bet savo mirtimi jie maitina tautą, kuri jiems patiems davė gyvybę."

— Kalk geležį kol karšta, pa-lenk dukterį, kol jauna (Vareniškių patarlė).

HIGH RATES

CURRENT RATE
4.75%
PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS

5.25%
PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%
6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

5%
6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

4 3/4%
per annum
Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly
Computed and Paid as of:
Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

Savings certificates issued for six months or one year — in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

Savings certificates issued for six months or one year — in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD., Chicago, Ill. 60608
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT
Virginia 7-7747

imported CARMEL WINES

From the Land of the Bible
To Grace Your Table

SINCE 1882
THE MOST PRIZED IMPORTED WINES, BRANDIES, LIQUEURS AND CHAMPAGNES, VODKA AND GIN TABLE WINES, DESSERT WINES VERMOUTHS, CHAMPAGNES BRANDIES, WISHNIAK SLIVOVITZ NON-ALCOHOLIC GRAPE JUICE

PORTUGESE ROSE WINE
GINJAL (Crock)

These products are available at your neighborhood liquor store.

Nauji leidiniai

LAISKAI LIETUVIAMS, 1969 m. rugsėjo mėn. Nr. 8. Tėvų jėgų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Vyr. redaktorius Kęstutis Trimakas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56 Str., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Ilgai kažkur paštuose užklyvęs, pagaliau žurnalo rugsėjo mėn. numeris pasiekė ir Chicago. Šiuvinių pradžioje baigiamas tešiniai ešes Felikso Jucevičiaus straipsnis "Apie kultūrą apskritai ir lietuviškąją kultūrą". Užsimota tema žurnale dėstoma labai gyvai ir vietomis gana sugestviali. Žinoma, daug kur su autoriumi galima sutikti, dar daugiau nesutikti, tačiau skaitant, nuobodžiauti netenka. Sakytume, jog Jucevičiaus yra viena pagrindinė rašymo "nuodėmė", jog kiekvienam savo rašinyje jis išsilyja per plačiai. Kokia jis tema beliestu, vis supila jona kone visą savo visų sričių žinojimą. O tada gaunasi jau tam tikro paviršutiniškumo įspūdis. Geriau, atrodo, būtų siauresnė tema, bet užgriebta giliau.

Paulius Rabikauskas, S.J. mūsiūnų tautai reikšminga sukaktį — 400 metų nuo jėzuitų atvykimo į Vilnių. Taiklūs šiem laikams minčių paberia Vytautas Vygantas, Vytautas Kuktis ir pats vyr. red. Kęstutis Trimakas, S.J.

Itin reikia džiaugtis jaunųjų poezijos puslapiams. Šitai liudija, kad lietuviškajai poezijai kūrybinio dėmesio nestoka ir pačioje jauniausioje čionykštėje kartoje. Pukškos puslapiams meniškos nuotraukos taipgi džiugina skaitytoją. Tačiau paties vyr. redaktoriaus Kęstutis Trimako, S.J. atsiveikimo laiškas sukelia ir gerokai liūdesio. Juk jo rankose per šešerius metus "Laiskai Lietuviams" pasiekė tikrai neeilinio leidinio turinį ir formą. Tai buvo ne vien tik kultūros, bet ir kultūringiausias, kokį tik galima išsivirti sąlygose išsivaizduoti, žurnalas, einąs koja kojon su laiku ir su šios dienos problemomis, visiems atviras, tačiau ir pakankamai principingas. Ar naujose rankose žurnalas pajęgs išsilaikyti pasiekiamame lygyje? Ar verta buvo Redaktoriui mestis į asmeniškai tegu ir patrauklius psichologijos mokslus, kai lietuviškųjų redaktorių ir lietuviškajai gerai rašančių plunksnų šaltiniai laiks nuo laiko vis labiau senka? Tai vis klausimai, į kuriuos kada nors atsakys pats laikas.

Leonardas Andriekus, PO DIEVO ANTSPAUDAIS. Vytauto Didžiojo godos. Ilustravo Telesforas Valius. Išleido lietuvių pranciškonai 1969 m. New York'e. Tai 106 psl. poezijos knyga, paskirta kunigaikščio Vytauto gyvenimui. Tai yra lyg paties kunigaikščio lūpmis jo asmeniškų laimiu ir nelaimių išspasakojimas, pačiam autoriui potekstėje vedant asmeniškąją, filosofinę, istorinę ir religinę mintį. Knyga išleista labai puošniai, su skrytū antraščių puslapiams piešiniais ir spalvotu viršeliu.

THE MARIAN, November, 1969. Mėnesinis religinės kultūros žurnalas, leidžiamas tėvų marijonų. Metams 4.00 dol. Adresas 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Dail. Korskaitės sukurtu viršeliu pasiūšęs numeris savo vedamuoju turi kun. V. Bagdanavičiaus, MIC, straipsnį apie Bažnyčios prasmę. Laikraštiniškas H. Peisson rašo apie TV kalbėtoją, rašytoją vyskupą Fulton Sheen. Amerikietė konvertitė V. Mooth atskleidžia gilesnę Padėkos dienos prasmę. Gannon kolegijos prof. G. Agadjanian pasakoja apie savo atsivertimą į katalikybę. Berkeley univ. prof. R. Sealey svarsto maištingųjų studentų problemą. Žurnalistas A. B. Haines informuoja apie TV dainininkės Lennon seseris. Apie naujus katalikų socialinius eksperimentus Meksikoje rašo M. Le-

viston, Dr. A. Šešplaukis, profesorius Notre Dame universitete, dėsto poeto St. George grįžimą prie Kristaus. Kanadietė rašytoja Fl. Wedge informuoja apie apaštalaujančių darbininkų pasidariusį pranciškoną Dion, kuris propaguoja kunigų-darbininkų sąjungą.

Prancūzijoje gyvenęs dr. M. Moyal pasakoja apie prancūzų katalikų kryžkeles. Fr. Datillo gi svarsto apie aprūpinimą darbu sunkiai samdomų bedarbių. Misionieriė, dirbanti Peru valstybės džiunglėse, aprašo atsilikusių gyventojų sunkumus ir reikalą jiems nešti dvasinę šviesą. Duodama naujų filmų apžvalga. R.J. Fornwalt išryškina kaip žema yra žaloti kito charakterį ir užmušti pasitikėjimą juo kituose. A. Craig svarsto, kaip elgtis su šiuo pergyvenimų sutrenktu iš Vietnamo grįžusiu kariu. Dr. M. O'Connell duoda patarimus apie slogas. Fl. Gross satyros forma pasakoja apie savo gyvenimo klaidas. Polijo ligos sukaustytas W. Sayers atkreipia dėmesį į reikalą parodyti nuosirdumą ligonims. A. Hamburg atskleidžia, kaip žmogaus rankos parodo jo asmenybę. Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis duoda naujausių knygų apžvalgą ir informuoja apie religinį gyvenimą pasaulyje. Žurnalas gausiai iliustruotas Duenerio, Rouault, V. Jonyno, sesers Mercedes kūrinių reprodukcijomis ir V. Maželio bei daugelio kitų nuotraukomis.

TEVYNĖS GARSAI 1949-1969. Leidinį redagavo Vacys Rociūnas. Viršeli ir iliustracijos piešė Teresė Idzelytė. Laužymą projektavo Jonas P. Palukaitis. Spaudė Galinda Press, Inc. Jubiliejinis leidinys, minintis Clevelande veikiančios lietuvių radijo programos, "Tėvynės garsai" 20 metų sukaktį. Iliustracijos ir atrinkta informacija įdomiai skaitytojui pristatomas šios gyvastingos institucijos dvidešimtmečio istorija. Puslapių sutvarkymas ir leidinio estetiška išorinė išvaizda rodo, jog šiuo leidiniu besirūpinę žmonės žinojo ką ir kaip daryti.

EGLUTĖ, 1969 m. lapkričio mėn. numeris. Šitas mūsųose čia toks vienintelis ir kas mėnesio

Specialiųjų šventėms siuntiniai į LIETUVĄ
Iš anksto apmokėtas muitas ir persiuntimas. Gavėjas nieko nemokė.
SPECIAL — 1 38.50
10 sv. taukų, 10 sv. kvietinių miltų, 10 sv. ryžių, 10 sv. cukraus,
SKANUMYNAI \$42.50
1 1/2 sv. degintos kavos, 1 sv. šveicariško šokolado, 2 1/4 sv. cukraus, 2 1/4 sv. ryžių, 1 1/4 sv. sviesto, 1 1/4 sv. šveicariško sūrio, 1 1/4 sv. rūkytų lašinių, 1 1/4 sv. rūkyto kumpio, 2 1/4 sv. maišytų vaisių, 2 1/4 sv. marmelado, 2 1/4 sv. kvietinių miltų, 1 1/4 sv. geriausių sausainių.
SIUNTINYS SEIMAI \$62.00
1 1/2 sv. degintos kavos, 10 sv. kvietinių miltų, 2 1/4 sv. cukraus, 2 1/4 sv. Farina, 2 1/4 sv. ryžių, 1 1/2 sv. makaronų, 1 1/4 sv. medaus, 1 1/4 sv. pieno miltelių, 1 1/4 sv. sviesto, 2 1/4 sv. taukų, 2 1/4 sv. rūkytų lašinių, 1 1/4 sv. rūkyto kumpio, 1 1/4 sv. ungariškos salami, 1 1/4 sv. šveicariško sūrio, 1 1/4 sv. kiaušinių miltelių, 1 1/4 sv. maišytų vaisių, 1 1/4 sv. citrino sunkos, 1 1/4 sv. geriausių sausainių, 10 sriubos "cubes", 1 1/4 sv. marmelado, 1 1/2 sv. datulių, 1 1/2 sv. figų, 1 1/4 sv. pipirų, 2 gabalai tualetinio muilo.

Yra ir daugiau maisto siuntinių ir dovanų.
Užsakykite dabar. Užsakykite tik per **INTERTRADE EXPRESS CORP.**
125 East 23rd Street
New York, N.Y. 10010
Reikalaukite mūsų nemokamo katalogo su dar daugiau dovanų. Taip pat pateiktas apie naują patvarkymą siuntinių persiuntimui.

THE MARIAN, November, 1969. Mėnesinis religinės kultūros žurnalas, leidžiamas tėvų marijonų. Metams 4.00 dol. Adresas 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Dail. Korskaitės sukurtu viršeliu pasiūšęs numeris savo vedamuoju turi kun. V. Bagdanavičiaus, MIC, straipsnį apie Bažnyčios prasmę. Laikraštiniškas H. Peisson rašo apie TV kalbėtoją, rašytoją vyskupą Fulton Sheen. Amerikietė konvertitė V. Mooth atskleidžia gilesnę Padėkos dienos prasmę. Gannon kolegijos prof. G. Agadjanian pasakoja apie savo atsivertimą į katalikybę. Berkeley univ. prof. R. Sealey svarsto maištingųjų studentų problemą. Žurnalistas A. B. Haines informuoja apie TV dainininkės Lennon seseris. Apie naujus katalikų socialinius eksperimentus Meksikoje rašo M. Le-

Nauja Lietuvių rašytojų draugijos valdyba

Pastaruoju metu laisvajame pasaulyje gyvenantieji mūsų rašytojai korespondenciniu būdu rinko naują Lietuvių rašytojų draugijos valdybą. Valdybon išrinkta rytiniame JAV pakraštyje (daugiausia New York'e) gyvenę rašytojai, Lapkričio 18 d. Chicagoje bendrame senosios valdybos ir revizijos komisijos posėdyje, atidarius balsavimo vokelius, paaiškėjo, kad naujon Draugijos valdybon išrinkta: **Leonardas Andriekus, Paulius Jurkus, Jurgis Jankus, Algirdas Landsbergis, ir Nelė Mazalaitė.** Kandidatai liko: **Leonardas Zitkevičius, Ona Balčiūnienė-Audronė ir Petras Tarulis.** Ligšiolinė Lietuvių rašytojų draugijos valdybos išsijusių liškai su balsavimo vokais pasiekė 88 draugijos narius. Iš jų balsavo 59. Taigi balsavimo teise pasinaudojo 71 procentas. Naujai išrinktoji valdyba netrukus pasiskirstys pareigomis ir Lietuvių rašytojų draugijai pradės vadovauti nuo 1970 metų pradžios.

Senoji Draugijos valdyba, kaip žinome, buvo 1966 metais išrinkta iš Chicagoje gyvenančių

rašytojų: pirm. Aloyzas Baronas, sekr. Albinas Valentinas, ižd. Anatolijus Kairys, nariai — Povilas Gaučys (vėliau sekr.) ir Jeronimas Ignatonis. Kadencijos laikotarpį mirė du Valdybos nariai: Albinas Valentinas ir Jeronimas Ignatonis, taipgi mirė Revizijos komisijos narys Benediktas Babrauskas. Nors ir mirties praretinta, ligšiolinė Valdyba kasmet suorganizuodavo Lietuvių rašytojų draugijos literatūrinės premijos paskyrimą už geriausiąją metų knygą, tam reikalui tūkstantį dolerių vis išgaudama iš Lietuvių fondo, palaikydavo liškinius bei biuleteninius ryšius su lietuviams rašytojais laisvajame pasaulyje. Nuo Naujų Metų dabar visi šie rūpesčiai bus perkelti ant naujosios Valdybos pečių New Yorkan.

Paskirtos aukščiausios visos Sovietijos 1969 m. valstyb. literatūros, meno, architektūros, mokslo ir technikos premijos. Laureatų tarpe yra ir lietuvių — Kauno Medicinos universiteto rektorius Zigmantas Januškevičius.

si išėinas vaikų laikraštėlis pastaruoju metu itin pagražėjo ir turiniu pajavirėjo. Puslapiai pilni eilėraščių, pasakų, piešinių, vaidinimėlių, mįslių ir ko tik nori. Čia pat vaikų mėgiamo Pupučio nuotykių ir "filosofijos", čia pat ir vaikų liškai Pupučiu. Žodžiu, tėveliai mažiesiems turi būtinai "Eglutę" užsakyti, neatidėlioti ir neužmiršti, nes me tai jau baigiasi, o reikia, kad laikraštėlis mažuosius lankyti ir 1970 metais. "Eglutės" adresas: "Eglutė" — Immaculate Conception Conv., Putnam, Conn., 06260. Metinė prenumerata yra 5.00 dol.

MONTREALIO AUSROS VARTŲ CHORAS DAINUOJA. Tai plokštelė, kurioje šios parapijos choras, įkurtas tėvo J. Ku-

biliaus, S.J. 1950 metais, duoda klausytojui malonų koncertą. Choro dirigentė M.D. Roch. Solistas A. Keblys. Akompaniatorė M.A. Roch. Plokštelėje įdainuota: Kur giria žaliuoja (J. Gudavičiaus), Kurteliai sulojo (Br. Jonušo), Pavasario rytas (J. Karoso), Berneli mūsų (A. Aleksio), Meno daina (J. Tallat — Kelpšos), Garsus mano Vilnius (P. Tamoliūno), Lėkit mintys (G. Verdį), Girioj (Weber), Čigonai (Verdį), Ūdrio daina (Klova), Tremtinių ir išvežtųjų giesmė (V. Jakubėnas).

Plokštelės kaina 5.00 dol. Persiuntimo išlaidos 55 centai. Chicagoje galima kreiptis į T.K. Pečkį, 2345 W. 56th St., telef. RE 7-8400. Iš visų kitų vietų rašyti: A. Keblys, 1465 De Seve, Montreal 205, P.Q., Canada.

Fotografavimas žavioms nuotakoms
The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO NAMAI
SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. Yards 7-5858

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
5 1/4% 4 3/4%
Mokamas už Vieną Mo. Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. — Trečiad. uždaryta

Modernus teologas apie dvasinį gyvenimą

Dabartinių dienų teologų tarpe šalia tokių pirmaujančių kaip pe Rahner, atrandame ir vardą Yves Congar. Šis gilaus proto dominikonas senesniai davė naują leidinį "Faith and Spiritual Life" (išleido Herder and Herder, New York, 214 p., 5.95 dol.). Tai daugiausia jo įvairūs straipsniai, pasirodę teologiniuose žurnaluose. Knyga padalinta į dvi dali. Pirmojoje jis suveda skaitytoją į artimesnį, nuširdesnį ryšį su visa eile didžio charakterio žmonių — šventųjų, kaip šv. Petras, Pranciškus Asyziėtis, šv. Tomas Akviniėtis, Tauleris, šv. Elzbieta, o ypač gausiai ir patrauklios medžiagos duoda apie Paryžiaus pamokslininką, daugelio veikalų autorių Lacordaire.

Antroji dalis tai skaitytojo įvedimas į gilesnį dvasinį gyvenimą pagal motto: "Pasaulij, bet ne iš pasaulio". Čia moko mūs, kurlink kreipti savo likimą moderniajame pasaulyje. Autorius pažangus ir jis tvirtina: "Mūsų

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETJOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MOVING
Perkrauto baldus iš arti ir toli
A. BENIUS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7053

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)
NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES... No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šėšt. 7 v. r. — 3 v. p.p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

laikų pasauliečiai yra reikalingi dvasinio mokslo, kuris juos įgalintų jų pasaulį inkorporuoti į krikščioniškąją sintezę, jo neprarandant; krikščioniškąją tikrovę įneštų į amžių, kuriame jie gyvena, į amžių, besireiškiantį technikiniais laimėjimais, politinių ir tautinių sąjūdžių drama ir visu tuo, kas paveldėta iš praeities".
Autorius turi žodį ir jaunimui: "Jauna širdis neturi labiau mir-

tingo prieš, kaip paskendimas pomėgių pasaulyje. Tai uždusina kiekvieną kilnesnį impulsą ir mūsų nemarią sielą nužemina iki to, kad jau pasitenkinama tik žemės gniužtele".
Congar išpūdingai aptaria nuodėmę: "Nuodėmė yra Dievo atmetimas. AS JI išstumia iš pasaulio, kur Jis nori viešpatauti. Betgi kur tik yra gėris ir tiesa, ten ir Jis yra".
J. Pr.

— Vaiką mylėk kaip dūšią, bet kresk kaipgrūšią. (Valkinin kiškių patarlė).

NAUJAI PERTVARKYTAS DIAMOND HEAD RESTORANAS & LOUNGE
PASTOLO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ
O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI, pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIŲ.
Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė
Padavėjos apsirengę "kimono" rūbais
Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro. Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto. Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų — TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head RESTAURANT & LOUNGE
3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)
Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai
• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER
ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.
Parduodame nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dailis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINS

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šėšt. 7 v. r. — 3 v. p.p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

Lietuvių kalba Chicago universitete

Stipriai susirūpinta didžiausioje JAV lietuvių kolonijoje, Chicagoje, įvesti aukštesnias, pastoviai pasiliekančias universiteto programoj lietuvių kalbos studijas. Išryškėjus palankesnėms tam reikalui sąlygoms Chicago universitete, šis reikalas imtas konkretizuoti. Chicago universitetas yra aukšto lygio, turi gerą vardą visose JAV-se, turi stiprų lingvistikos skyrių, ir todėl svarbu, kad jame rastų vietos ir lietuvištinės studijos.

Tuo reikalu penktadienį, lapkričio 14 d., įvyko antras platus pasitarimas tarp universiteto vadovybės ir lietuvių atstovų. Pasitarime buvo pabrėžta, kad lietuvių kalbos studijų įvedimas universitete būtų naudingas lingvistinių studijų plėtimui, čia galėtų būti paruošta lietuvių kalbos specialistų, šiomis studijomis galėtų pasinaudoti lingvistinius, antropologinius-etnologinius mokslus einantieji lietuviai ir nelietuviai, taipgi jas galėtų lankyti būsimieji lietuviščių mokyklų mokytojai.

Universiteto vadovybė tam pritarė, lietuvių kalbos studijų įvedimą žiūrėdama palankiai. Buvo aptarti kandidatai lietuvių kalbos dėstytojai ir iš abiejų pusių susitarta, kad lietuvių kalbos studijos Chicago universitete jau galės būti pradėtos nuo ateinančio rudens. Universitetas jas įtraukė į savo studijų katalogą ir net painformuos kitus universitetus, su kuriais bendradarbiauja, kad ir jų studentai galėtų šiomis studijomis pasinaudoti. Iš lietuvių universitetas prašo taipgi tam tikros finansinės paramos.

Pasitarime dalyvavo Humanitarinių mokslų dekanas prof. R. E. Streeter ir slavistikos bei bendrosios lingvistikos profesorius Edv. Stankiewicz. Iš lietuvių pusės buvo Lietuvos fondo atstovai dr. G. Balukas ir dr. A. Razma, Pedagoginio lietuviškos instituto atstovas K. Girvilas ir spaudos atstovas kun. dr. J. Prunskis. Humanitarinių mokslų dekanas prof. Streeter ir prof. E. Stankiewicz parodė daug nuširdumo lietuviams, net pakviėdami vakarienės į profesorių valgyklą. Prie vaišių stalo ir buvo sutarta dėl lietuvių kalbos įvedimo į Chicago universiteto studijų planą. J. Daugl.

Kultūrinė Kronika

• Kun. Vytauto Bagdanavičiaus knyga "Cultural Well-springs of Folktales" jau baigiama spausdinti. Ją leidžia Manyland Books leidykla. Knygai dar neišėjus, leidykla jau yra gavusi universitetinių jos užsakyimų. Kaip žinome, Manyland Books leidykla vadovauja lietuvių rašytojas Stepas Zobarskas. Be kita ko, ji netrukus išleids antologiją "African Writing Today" ir prof. Daniel Gillis knyga "Furtwangler and America".

• Prancūzų literatūroje labai reikšminga Goncourt vardo premija šiemet paskirta rašytojui novelistui Felicien Marceau už apysaką "Creezy". Laureatas yra gimęs 1913 metais Belgijoje, tačiau vėliau įsikūręs Prancūzijoje. Įdomu šia proga dar ir tai, kad ši žymiausioji prancūzų literatūros premija yra tik dešimties dolerių. Tačiau ją gavusio rašytojo kūriniai tuoj pat tampa "best-selleriais", jų tiražai tuoj pat pasiekia iki 100,000 egzempliorių.

kas autoriui jau atneša ir nemažas honorarų sumas.

• Vaizganto raštų rinktinė anglų kalba. Ją leidžia Manyland Books leidykla. Apie šį reikalą leidyklos prezidentas Stepas Zobarskas taip laiške mūsų laikraščio redaktoriui rašo: "Pačiu svarbiausiu leidiniu laiko Vaizganto raštų rinktinę anglų kalba, į kurią įeis "Nebylys" ir kelias smulkesnių kūrinių. Bent tuo noriu pagerbti savo didįjį kaimyną jo šimtinės metų proga. Kad aš palinkau į literatūrą, tai didele dalim yra juo nuopelnas. Užtat su didele viltim laukiu tam veikalui mecenato (reikės 3,500 dol.). Manau, kad JAV yra pakankamai turtingu jo gerbėjui, kurie nepagalės pinigų Vaizganto vardu įvesti į platesnį pasaulį".

• Lietuvių švietimas Vokietijoje, Vincento Liulevičiaus redaguotas leidinys, jau spausdinamas. Šiuo metu atliekama ko-

rektūra. Spausdina Morkūno spaustuė, Leidžia Kultūrai remti draugija, 7026 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Ji renka ir prenumeratą.

• Jaunas lietuvis dailininkas Arūnas Tarabilda (gim. 1934 m.) lapkričio pradžioje mirė Lietuvoje. Jis buvo vienas iš ryškiausių šių dienų grafikų okupuotoje tėvynėje. Temas savajai grafikai daugiausia sėmėsi iš senųjų tautos padavimų, dainų bei legendų. Kūrybiniu polėkiu ir miėnėta temine prasme ypač išsiskyrė "Vilniaus legendų" ciklas, kurio jis, gaila, nespėjo viso užbaigti.

• Manyland Books leidykla susitarė su kun. Stasiu Yla žinomą jo nacių kacetų atsiminimų knygą "Žmonės ir žvėrys dievų miške" išleisti anglų kalba.

• Ar steigina pasaulio lietuvių mokslo akademija ar draugija? Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga savo paskutiniame suvažiavime, birželio 1-2 d. 1968 m. Clevelande, priėmė rezoliuciją, kur siūloma A.L.I.A.S. centro valdybai sudaryti mokslo akademijos ar draugijos steigimui išstudijuoti komisiją. Akademija ar draugija turėtų apjungti visus laisvajame pasaulyje esančius lietuvių mokslininkus. Vykdamas suvažiavimo pagedavimus, A.L.I.A.S. CV-ba sudarė komisiją, į kurią įeina dr. A. Damušis iš Detroito, prof. dr. A. Avižienis iš Los Angeles, dr. V. Klemas iš Philadelphijos ir dr. S. J. Matas iš Clevelando. Dr. S. J. Matas komisijoje atstovauja A.L.I.A.S. CV-ba.

Padėkos dienos savaitgalyje ruošiamas JAV Lietuvių Bendruomenės Mokslo ir kūrybos simpoziumas. Vienas iš to simpoziumo pagrindinių tikslų yra — išdiskutuoti Pasaulio Lietuvių mokslo akademijos ar draugijos steigimo galimybes. Tam reikalui rengiamas forumas, kuriame pirmininkaus prof. dr. A. Avižienis. Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga pateiks savo pasiūlymus — bendrines gaires mokslo akademijai ar draugijai steigti. Tikimės, kad Akademijos ar draugijos idėja bus galima įgyvendinti, koordinuojant pastangas su dabartinėmis profesinėmis draugijomis, institutais bei Lietuvių katalikų mokslo akademija. Forumas įvyksta Midway viešbuty, Chicago, Ill. 1969 m. pentk. lapkričio 28 d. 10 val. ryto.

Apsimoka skelbtis **DRAUGA** aš jį plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis. Gi skelbtimų kaina visiems prieinama.

Ir mokslininkams reikia linksmumo

(Atkelta iš 3 pusl.)

nome Margučio vedėją Petrą Petrutį. Paklausėme, o kas gi atsitiko su baletu? Juk buvo skelbta, kad lapkričio 30 d. bus trečias baletų spektaklis. Pasiteiravę sužinojome, jog "Jūratė ir Kastytis" pakartojimas atkrito dėl techninių kliūčių. Pasirodo, Birutės Vaitkūnaitės-Nagienės vadovaujamos Toronto universiteto modernaus šokio grupėn įsijungė naujos šokėjos. Pas jas yra daug ūpo ir gerų norų. Tačiau, deja, iki lapkričio pabaigos nebuvo įmanoma paruošti spektaklio. P. Petručio tvirtinimu, baletu "Jūratė ir Kastytis" pakartojimo mintis nėra palaidota. Anksčiau ar vėliau ši didelio pasisekimo sulaukusį baletą galės dar pamatyti ne tik Chicago, bet, tikriausiai, ir kitų vietovių lietuviai. Dabar gi, kitos išeities nesant, kviečiama pasigrožėti Grandinėlės šokiais, kurie, kompetentingų stebėtojų nuomone, prilygsta baletui.

Krp.

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTER

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

GREIČIAU... PIGIAU... GERIAU...

Ir tikrai padėsite savo artimiesiems užsakydami dovanų siuntinį per

BALTIC STORES, LTD.

421 Hackney Rd., London, E. 2, England

(Z. JURAS)

TELEF. — 01 - 739 - 8734

Šį rudenį siūlome 3 dovanų siuntinius, sudarytus iš tokių dalykų, kas labiausiai Lietuvoje reikalinga ir naudinga.

Rudenis (1) 1969

3 jarda vilnonės veltūro medžiagos vyriškam arba moteriškam paltui 3 1/2 jardo puikios kostiuminės angliškos vilnonės medžiagos vyriškam arba moteriškam kostiumui, 2 jarda crimplene medžiagos puikiai suknelėi, vyriškam arba moteriškam aukštos rūšies megstukas. Išeginiai nailono marškiniai, arba bliuskutė, 1 p. vyriškų arba moteriškų kojinių, vilnonių arba nailoninių, 20 geriausios rūšies cigarečių

Kaina \$90.00.

Rudenis (2) 1969

Nailoninis itališkas, vyriškas arba moteriškas lietpaltis, 3 1/2 jardo vilnonės angliškos kostiuminės medžiagos, 2 1/2 jardo vilnonės moteriškai suknelėi medžiagos, 1 vilnonė gėlėta arba su ornamentais skarelė, 1 vyriškas arba moteriškas labai geras megstukas, 1 kaklaraištis, arba dėžė šokoladinių saldainių, 2 šilkinės arba nailoninės skarelės.

Kaina \$90.00.

Maisto siuntinys 1969

6 sv. geriausių kanadiškų miltų, 1/2 sv. arbatos, 1 sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. geriamo šokolado, 1 dėžutė Nescafe, 2 sv. geriausių kiaušinių taukų, 1 dėžė šokoladinių saldainių.

Kaina \$30.00

Į kiekvieną rūbų siuntinį galima dėti šiuos labai Lietuvoje naudingus ir pageidaujamus dalykus.

Nailoniniai lietpalčiai \$11.00, geriausios vilnonės skarelės \$4.50, vyriški arba moteriški megstukai \$12.50, Parkerai \$6.00, vilnonės arba nailoninės kojinės \$2.00.

Taip pat, priimame užsakymus: auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, foto aparatams, radijo aparatams, šaldytuvams ir t. t. Mūsų sąskaitos suteikia Jums teisę gauti mokesčių mokėjimo sumažinimą.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
Stabdžių, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Avenue

Kampus 68th Street

Tel. — PProspect 8-9533

GĖLĖS

Vestuvėms, banketams, laidotuviams
ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlinyčia

2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois

Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

REMKITE "DRAUGA"

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŪS

(LACKAWICZ)

2424 W. 60th Street Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4343 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

400 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 284-4030

MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasirodę jums patarnauti ateityje.

Frank Zogor, President

4 3/4% PASSBOOK SAVINGS

All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES

Minimum \$1,000

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĒVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street

Tel. 476 2345

1410 So. 50th Ave., Cicero

Tel. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — EDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonai: YArds 7-1741-2

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

EARN 5 1/4% PER ANNUM ON \$1000 INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

Assets over \$141,500,000.00 - Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)

4192 Archer Avenue at Sacramento Chicago, Illinois 60632 VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-8 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

MOTERYS POLITIKOJE

Susirinkus Jungt. Tautų sesijai, laikraščiai talpino nuotrauką, kurioje sesijai pirmininkauja Liberijos atstovė Angie Elisabeth Brooks. Jos dešinėje Jungt. Tautų generalinis sekretorius U Thant, o kairėje vicesekretorius Stavropoulos. Bet tai ne pirmoji moteris šiame poste: 1953 met. Jungt. Tautų sesijai pirmininkavo Indijos atstovė Vijaya Lakshmi, mirusiojo Nehru sesuo. Tas reiškia, kad įvairios rasės moterys neužleidžia Vakarų ir Azijos moterims.

Jeigu jau kalbėti apie Azijos moteris, tai prisimintina Tzu Hsi, gimusi 1835 m. ir mirusi 1908, kuri buvo tikra valdovė tironė; po jos ranka ritosi galvos. Iš sugulovės tapo Kinijos imperatore, panašiai, kaip kitados Rytų imperijos valdovė Teodora, kuri, būdama žemos kilmės, jaunystėje buvo už pinigų perkama Venera, o paskui valdė drauge su imperatorium Justinijonu, padėdama jam redaguoti įstatymus. Prieš ją lenkėsi kitų kraštų karaliai ir generoliai.

Kai iš eilės Jungt. Tautų sesijai pirmininkauti buvo pakviesta Brooks, ji tą postą priėmė su džiaugsmu ir šypsodamasi sakė: "kaip moteriai, tai neblogai". Ji pasižymi savo paprastumu ir atvirumu, kai tenka kalbėti. Šiandien jau ne pirmosios jaunystės (turi 41 metus), ji pasakoja, kad gyvenime teko plauti lėkštes, glaistyti drabužius, atlikti įvairius fizinius darbus. Vėliau buvo knygyne pardavėja, paskui slaugė. Bet visgi teko mokytis ir Wisconsin universitete gavo teisių doktoratą.

Šioje Jungt. Tautų sesijoje, Amerikos delegacijos sąstataje yra kino artistė Shirley Temple, irgi 41 metų amžiaus. Ji tačiau augo kitokioje aplinkybėje. Jos tėvas turėjo banką, o duklė, kad tik septynerių metų kino artistės rolėse uždirbdavo kas savaitę po 800 dol. Filmuose uždirbo tiek, kad 1952 m. jos turtas siekė 3 milijonus dolerių. Žinoma, turtingo, turtingo artistė nenulems Jungt. Amerikos Valstybių politikos UNO posėdžiuose, tačiau galės kalbėti, pareikšti savo nuomonę. Amerikoje suponuojama, kad kas turtingas, tas ir išmintingas, gali dalyvauti rimtose diskusijose politiniais klausimais.

Žvelgiant į praeitį, rasime moterų politikų ne tik Azijoje ar Afrikoje. Pasidairykime po Europą. Paminėtina grafiėnė Chotek, Austro-Vengrijos sosto įpėdinio Pranciškaus Ferdinando žmona, baisi davatka ir reacionierė, turėjusi didelės įtakos despotiškam savo vyro charakteriui. Kita austrė — Austro-Vengrijos imperatoriaus Pranciškaus Juozapo žmona Elzbieta, priešingai, i politiką nesimaišė. Bet užtai smarkiai maišėsi imp. Pranciškaus Juozapo įpėdinio Karolio žmona Zita. Karolis buvo bevalis, nepasiruošęs gelbėti žūstančios monarchijos. Už jį veikė Zita, kuri, tarp kita ko, įkalbinėjo vyrą, kad jis, pasinaudodamas pusbrolio Siksto Burboniečio tarpininkavimu, pasiūlytų santarvininkams taiką, paliekant sąjungininkę Vokietiją savo likimui. Tai buvo liūdnas epizodas Austrijai.

Pirmojo pasaul. karo metu ir Rumunijos karalienė Marija, moteris nepaprastų gabumų, buvo artima vyro Ferdinando patarėja, ir Rumunijos laimėjimui, karui baigiantis, bent dalinai galima ir jai priskirti. Tačiau, pasibaigus

karui, Marijos bandymai užmegsti tamprius ryšius tarp Balkanų valstybių vedybomis ir taip suteikti Rumunijai vadovaujantį vaidmenį Balkanų pusiasalyje, pasibaigė fiasko. Mat, politika yra vienas dalykas, o vedybinė meilė kitas, ir todėl tos suplanuotos ir įvykdytos vedybos pasibaigė nekaip.

Kita Balkanų srityje valdovė, Graikijos karalienė Federika Luiza, buvo tiek įsimačiusi i politiką, kad iš to susidarė kontrastai tarp dinastijos ir valdžios žmonių. Federika Graikijoje tapo labai populiari savo labdarybės ir meilės darbais. Ji slaugė sužeistus karius, rūpinosi pabėgėliais, buvo narsi antikomunistė. Tačiau respublikoniška opozicija darė viską jos populiarumui ir įtakai sumažinti. Jie skelbė, kad šalpos reikalai priklauso valstybei ir jiems skiriamos sumos turi eiti per valstybės biudžetą. O karalienė, naudodama valstybės pinigų, elgiasi kaip nori ir niekam neduoda apyskaitos, nesileidžia kontroliuojama. Pasitaikė ir Federikai padaryt klaidų, pvz. kai ji 1963 m. prikalbino vyrą vizituoti Angliją, kam labai priešinosi ministrų pirmininkas Karamanlis, numatydamas, kad bus nelauktų netikėtumų. Tikrumoje jis buvo teisus, nes Pauliaus I vizito metu Londone Graikijos karališkoji pora buvo sutikta labai nedraugiškai. Karamanlis, užsigaivęs, kad nebuvo jo paklaudyta, paliko valdžią ir pasitraukė i Paryžių.

Jei jau esame Balkanuose, reikia paminėti ir Rumunijos komunistę Anna Pauker, mirusią 1960 m. Ji 1944-52 m. buvo tikra diktatorė. Sakoma, kad ji buvo vieniintelis asmuo Rumunijoje, kuris galėjo tiesiogiai, kada tik nori, kalbėtis su Stalinu. Tai buvo spiritus rector politiniame krašto gyvenime. Per trejus metus Rumunijos kompartija iš 2000 narių pasiekė 500.000. Visu nekenčiama, važinėdavo šarvuotame automobilyje. Buvo nekenčiama ir partijos draugų. Pagaliau nušalinta nuo užsienio reikalų ministro posto, gavo trečios kategorijos tarnybėlę vienoje bibliotekoje ir mirė visų užmiršta.

O kas negirdėjo Ispanijos Dolores Ibarruri (Garsioji Passionarija), kuri dabar turi jau per 70 metų ir leidžia savo ramiai senatvę Maskvoje. Ji šiandien irgi pamiršta, kaip ir komunistinės Vokietijos didvyrė Hilde Benjamín, kurios karjera buvo labai

J. Paukštienė

Dail. Jadvygos Paukštienės parodos atidaryme, Čiurlionio galerijoje, lapkričio 16 d. Iš kairės į dešinę: dail. Jadvyga Paukštienė, dail. Adomas Varnas ir Marija Varnienė. Nuotrauka V. Noreikos

Dail. Jadvygos Paukštienės darbų paroda

Chicago's Jaunimo centre 1969 m. lapkričio mėn. 16 d. buvo atidaryta dail. Jadvygos Paukštienės tapybos paroda. Buvo išstatyta apie 60 aliejumi, akriliu ir akvarele tapytų darbų. Dailininkė, 1938 m. baigusi Kauno Meno mokyklą, iki II pasaulinio karo pradžios studijavo Paryžiuje, Dailliojo meno mokykloje, ir ten, jos pačios žodžiais, ji susižavėjo prancūzų impresionistų kūryba, o ypač Claude Monet (1840-1928, didžiausias impres. peizažistas), Camille Pisarro (1830-1903, impres. mokytojas) ir Alfred Sisley (1839-1899, jautriausias impresionistas, kartais priskiriamas prie neoimpresionistų). Dailininkė sako, jog kaip tik iš tų dailininkų technikos ji daug pasimokiusi. Tai patikėtina, matant šioje parodoje išstatytus josios darbus, nors šiek tiek jaučiasi ir P. Kalpoko įtaka, kurio klasėje dailininkė mokėsi Kaune. Tačiau neabejotina, jog dailininkė jau turi savo savitą stilių.

Ji vartoja grynus, pagrindines spalvas, nedarydama jokio mišinio. Tada, sakal, spalvos dainuoja. J. Paukštienės "vadovaujama"

I. DAINAUSKAS

spalva yra švelniai raudona. Paveikluose nėra ryškių, konstruktyvinių ašių, Vieton to, šviesa ir spalvos užvaldo visą paveiklo plotą. Paukštienės tapyboje, net ir regimai lyg panašiuose darbuose, nėra nė visumose, nė dalinai dviejų vieno turinio darbų. Spalvų ir jų kontūrų deriniai, kartais net nesuskaitoma daugybė pakartojami, pereina i abstraktiškas formas, jog paveikslas tampa kone kaleidoskopu, kur viskas mirga, vibruoja, bet vis dėlto sudėtiniai elementai susiklosto i jungtinį, savitą vaizdą, kaip "Pamokslas ant kalno", "Vytautas vaikystėje tarp dvarikių", "Atlaidai", "Veidai". O šitai artėja ir prie regimųjų išorinių skirtingumų nykimo (pvz. priešpastčius "Vienišas apšviestas namas" ir "Judrioji gatvė vasaros vakarą").

Paukštienės peizažuose pilna žmogiškos šilumos ("Šilas", "Apleistas žvejų namelis"). užtat žmogus josios tapyboje ne per daug išsiskiria iš gamtos aplinkos, net įsilieja i ją, tapdamas

tik josios dalimi.

Įvairiomis spalvinėmis priemonėmis, dailininkė gana vykusiai kuria erdvės gilumos iliuziją, kur viską i vienumą apjungia šviesa, tas neginčijamas spalvų valdovas ir jų režisierius. Tai pvz. matyti josios darbuose "Judrioji gatvė vasaros vakarą", "Temstant vasarą", "Marquette Parkas vakare" ir, gal labiausiai, "Chicago pavasario vakarą" bei "Žiemą temstant".

Čiurlionio galerijai jury komisija atrinko paveikslą "Gyvas tingumas", savo spalvų tonais švelnesnį už daugumą kitų išstatytų darbų. Savo ruožtu akį taip pat patraukia, nors kiekvienas jų kiek skirtingų sudėtinų elementų, — "Trys karaliai", "Lietuvės", "Burlaiviai vakare", "Pavasaris kaimynystėje" ir "Gėlės".

Dailininkė Jadvyga Paukštienė, susižavėjusi impresionizmu, sugebėjo rasti ssvitą tapybinį veidą ir regimojo pasaulio vaizdų savąjį supratimą. Ji moka sodriai, skambiomis spalvomis stipriai ir savitai pasisakyti. Josios kūryba neabejotinai verta dėmesio.

išorės. Socialistinės tendencijos pastūmėjo ją senesiai nacionalizuoti bankus, nors nežinia kokios būto pasekmės ekonominiam krašto gyvenimui, kuris yra labai reikalingas užsienio kapitalo.

O kas nežino ponios Sirimavo Bandaranaike, kuri 1960-64,

V. K. Jonynas

Detalė iš Senelių namų koplyčios Putname. Nuotr. Uosio Juodvalkio

O. B. AUDRONĖ

ALYTUS

Tėvyne gindamas,
Ant Nemuno,
Ant seno tilto,
Amžiams nemarus
Gyvena Juozapavičius;
Sargyboje
Ulonai šaunūs,
Tėvynės dienos jaunos —
Veržli jaunystė
Didingam Nemune.

Gimnazija,
Tai bičių avilys —
O viskas svetima labai,
Kol įpratai.
I knygą sulendi
Tą rudenį,
Ir mokslų puslapius
Alytuje
Sklaidai.

"Aušrinė"!
Rėkia išdykaudami,
Kasulės, Kavaliūnas
Ir visi
Berniukai,
Ne bernai —
Kam Bajorynui
Pirmą vietą nuosei —
Geriau už juos visus,
Nauja ir svetma,
Kam mokinais.

Juk nesipešime vaikais,
Išdykė ketvirtokai —
Aštuntai klasei
Per pertrauką
Atidarom duris —
Ir šokame,
Ir šokam!

Mažiausias aštuntokas
Tylus visuomet stovi —
O "aušūs būs mi kariai,
Ir kunigai ir daktarai!
Išmilylėjai
Šauniausio vėjo,
Ir pirmąkart
Pavasario naktis
Neužmigai.

Priskėlimo Angelas,
Pušynai meldžias,
Ir meldžias klasėje
Egzaminai;
O tie pavasariai
I širdį beldžias —
Čia viską jau žinai —
Čia nieko nežinai.

"Kai šis angelas
Lietas pūsti trimitą —
Tu užmiršk mane."
Kalbėjo įrašas
Šauniausio vėjo,
Tavam lape.

Neužmiršai.
Verbų sekmadienio
Perkūnija
Nutildė angelo trimitą,
Kaip žinai.
Ejo pavasariai,
Atėjo rudenys —
Sukrito lapai,
Draskomi
Tėvynės milžinai.

Išskėitės ramybėje, visi,
Artojai,
Ir kunigai,
Ir daktarai —
Jūs miško broliai,
Jūs lauko seserys,
Jūs tėviškės kariai.

Visokie žemiški
Brandos egzaminai
Negrįžtamai praėjo.

Išskėis Valentai,
Didysis kankinys,
Martytės, Daivos ir Gražinos!
Kiti
Išverkite
Su kryžiumi sunkiu —
Visiem, visom linkiui!

Išverkime pasaulyje plačiam
Pabirę
Gintarų vėriniais,
Koi La'švės Angelas
Flašynuose
Tėvynei
Priskėlimo rytmetį
Paskleis.

kaip Ceylono ministrų pirmininkas, užsienio reikalų ir krašto apsaugos ministras valdė Ceyloną. Ji taip pat norėjo nacionalizuoti didžiulias įmones, tik tautinė vienybės partija sukludė ir ją pačią išmetė iš balno. Bandaranaike turėjo ir skaudžių valandų, kada 1959 m. jos akivaizdoje buvo nužudytas vyras Salomon, kraštutinės kairiųjų partijos vad.

Visos šios moterys, apie kurias kalbėjome, veikė atvirai ir viešai. Tačiau buvo viena, kuriai negalima dovanoti dėl to, kad ji apgavo savo tautą ir pasaulį. Tai Amerikos prezidento Woodrow Wilsono žmona. Kai 1919 m. vasarą vyras buvo paralyzuotas ir iš tos ligos niekad neatsigavo, Wilsonienė išsitus mėnesius skelbė, kad vyras yra tik kiek nusišaldęs. O prezidentas tuo metu turėjo kovoti, kad senatas priimtų be patalų Versailio traktatą. Bandaranaike, kuri 1960-64,

ti išstudijuoti oficialius dokumentus ir paskelbė, kad prezidentas yra taip ar kitaip nusprendęs. Ji išgavo iš be sąmonės esančio lignonio parašą, kuris jai patiko. Bet tai buvo jau ne politika, o apgaulė.

J. Sav.

TAIKOS PREMĖJA POPIEŽIUI

Etijopijos imperatorius Haile Selasie, specialiose iškilmėse įteikė Vatikano valstybės delegatui mons Verolino, Popiežiui Pauliui VI-jam paskirtą 30.000 Etijopijos dolerių taikos premiją už jo nuolatines pastangas įgyvendinti taiką pasaulyje. Ta proga Vatikano atstovas pareiškė, kad Popiežius, pagerdamas kilnius seniausios krikščioniškosios valstybės tikslus, sutiko priimti šį atžymėjimą, bet visą premiją skiria Asmaros katalikų universitetui.

PASVENTINTA UKRAINIEČŲ BAZNYCIA

Popiežiui Pauliui VI-jam dalyvaujant, buvo baigtos naujos Ukrainos katalikų bažnyčios Romoje pašventinimo iškilmės. Iškilmingas šv. Mišias aukėjo Ukrainos katalikų vyriausiasis arkivyskupas kardinolas Slypyj. Kartu su juo koncelebravo 17 ukrainiečių vyskupų, kurie, padėdami savo kunigų, dvasinai aprūpina daugiau kaip du milijonu Ukrainos katalikų, esančių laisvajame pasaulyje. Šventasis Tėvas ta proga pasakytoje kalboje išskėlė popiežiaus Jono XXIII-jo pastangas išvaduoti sovietų kalėjimuose ilgus metus kalėjusį Ukrainos katalikų dvasinį vadovą kardinolą Slypyj, palikusį pasauliui gražiausią ištikimybės tikėjimui ir meilės katalikų Bažnyčiai pavyzdį. Kaip žinoma kardinolo Slypyj pastangomis Romoje yra įkurtas laisvajame pasaulyje gyvenančių Ukrainos katalikų universitetas su didžiule biblioteka ir kitais teologijos studijoms reikalingais įrengimais. Ukrainos katalikų universitetas yra išleides nemaža mokslinių veikalų ir jame šiuo metu studiuoja keli šimtai studentų.